

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-28
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L. — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 29. junija naslednje vojno poročilo: Davi je bil

zavzet Marsa Matruh.

Po zlomu odpora sovražnih oklopnih sil južno-vzhodno od trdnjave napredujejo motorizirane edinice Osi naprej proti vzhodu. V teku hudih večerajšnjih borb in ob zasedbi trdnjave je bilo zajeto nad 6000 ujetnikov, uničeno ali zajeto 36 tankov, veliko število topov in motornih vozil. Letalstvo je silno sodelovalo pri operacijah na kopnem, bombardirana in obstreljevana s strojnimi streljivi so bila skladišča vojnih potrebščin in motorna vozila. Dva parnika sta bila zadeta v pristanišču Marsa Matruha in eden izmed njih je zažgal. V letalskih borbah je bilo sestreljenih 16 angleških letal. Italijanska in nemška letala so napadla oporišči Lucco in Micabba.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. junija naslednje vojno poročilo: Italijanske in nemške motorizirane kolone, ki so odbile še nadalje sovražne oklopne edinice,

so dosegle in prekoračile področje Fuke.

Pri zavzetju trdnjave Marsa Matruh, ki je bila osvobojena z istovrstnim napadom z zapada z oddelki našega 21. armadnega zbora, pred katerimi je napadal 7. polk bersaljerov, z vzhoda pa od čet 90. nemške divizije, je močno prispevalo letalstvo osi, ki je zastavilo silo vseh svojih edinic tekmujoč v zaletu in hrabrosti. Pri očiščevanju trdnjave je bilo zajeto nekaj nadaljnjih tisoč ujetnikov in je bil zajet nadaljnji vojni material razne vrste v ogromni količini. Letalske skupine so večeraj silovito napadle področje sovražnikovega umika in so zalede številne objekte. V borbah so bili sestreljeni trije Curtisi. V noči na 29. junij so naša letala bombardirala Gibraltar. Požari, ki so divjali v letalsko-pristaniških napravah, so bili vidni v veliko daljavo.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 30. junija vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

V napadu na Sevastopolj so nemške divizije, prihajajoče s severa, prekoračile zaliv Severnaja

in so vdrle kljub žilavemu odporu sovražnika na vzhodu mesta v notranjost utrjenega pasu. Sovjetski protinapadi so bili brezuspešni. Pri napadu z vzhoda ob sodelovanju rumunskih skupin so bile zavzete obvaldujoče višine Sapuma skoraj v vsej širini. Močne skupine bojnih letal so uničile sovražne utrjene naprave zlasti v višavju Sapuma in so zadale hude izgube zbirališčem sovjetskih čet. Pri Kerču je bila z učinkovitim topovskim ognjem izjalovljena akcija skupine 18 sovražnih ladij preko ožine. Na področju, kjer je obstajal žep pri Volhovu, je bilo v teku očiščevalnih operacij uničeno več razpršenih skupin sovražnih sil in zajeto več tisoč nadaljnjih ujetnikov. Ponovni sovražni napadi na mostišče Volhova so se izjalovili po hudih borbah. Tu je bilo uničeno 21 sovražnih tankov in več baterij. Angleški bombniki so napadli v noči na 30. junij spet mesto Bremen in predmestje, pretežno z zažigalnimi bombami. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. V dveh dneh so podmornice v vzhodnem Atlantiku, v Mehliškem zalivu in v Karibskem morju potopile 14 sovražnih trgovinskih ladij z 98.000 tonami ter so hudo poškodovale še dve drugi ladiji s torpedi.

Oglašujte v »Domovini«!

Ustanovitev Pokrajinskega korporacijskega sveta

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil:

Člen 1. Ustanovita se s sedežem v Ljubljani: Pokrajinski korporacijski svet in Pokrajinski korporacijski urad.

Člen 2. Pokrajinski korporacijski svet zastopa enotno in povsem koristi gospodarskih strok pokrajine in varuje in pospešuje njih vzporeditev in razvoj skladno s splošnimi državnimi koristmi. Svet je javna ustanova s svojstvom pravne osebe, podrejena neposredno Visokemu komisariatu, čigar posvetovalni in izvršilni organ je v gospodarskih in socialnih zadevah.

Člen 3. Pokrajinski korporacijski urad je urad Visokega komisariata in posluje tudi kot tajništvo Pokrajinskega korporacijskega sveta, opravljajoč vse izvršilne posle sveta samega in podrejenih naprav, ustanov in zavodov.

Člen 4. Organi sveta so: predsednik, podpredsednik, predsedstveni odbor, glavni svet, odseki, posebni stalni odbori, ki se morda ustanove po določbi člena 9. Poleg tega ima svet tudi svoj revizijski odbor. Tajniške posle sveta opravlja ravnatelj Pokrajinskega korporacijskega urada.

Člen 5. Predsednika korporacijskega sveta imenuje Visoki komisar izmed funkcionarjev Visokega komisariata. Predsednik je pravni predstavnik sveta. Podpredsednika imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izmed predstavnikov kategorij proizvajalcev ali izmed v gospodarskih zadevah posebno izvedenih oseb. Opravlja tiste posle in ima tisto področje, ki mu jih poveri predsednik, in nadomestuje tega, kadar je odsoten ali zadržan.

Člen 6. Predsedstveni odbor je sestavljen iz: predsednika, Zveznega tajnika PNF, podpredsednika, načelnikov in podnačelnikov odsekov, predstavnika Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov, predstavnika Pokrajinskega zavoda za združništvo, predstavnika Pokrajinskega združenja denarnih in zavarovalnih zavodov, predstavnika ustreznega oddelka Pokrajinske delavske zveze.

Člen 7. Glavni svet sestoji iz: članov predsedstvenega odbora, članov odsekov, funkcionarjev Visokega komisariata in drugih javnih oblastev, interesiranih na gospodarstvu pokrajine, ki jih določi Visoki komisar.

Člen 8. Svet se deli na 3 odseke: kmetijsko-gozdni, industrijski in trgovinski odsek. Odseki imajo poleg načelnika in podnačelnikov še:

I. kmetijsko-gozdni odsek: še 16 članov, od teh sedem predstavnikov Zveze delodajalcev, Združenja kmetovalcev, šest predstavnikov Delavske zveze, oddelka kmetijskih delojemalcev, enega predstavnika Zveze svobodnih poklicev in umetnikov, enega predstavnika Zavoda za združništvo, enega predstavnika denarnih zavodov za kmetijski kredit;

II. industrijski odsek: 15 članov, od teh sedem predstavnikov Zveze delodajalcev, Združenja industrijskih delojemalcev, enega predstavnika Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov in enega predstavnika Zavoda za združništvo;

III. trgovinski odsek: 17 članov, od teh šest predstavnikov Zveze delodajalcev, Združenja trgovcev, enega predstavnika Zveze delodajalcev, Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov, šest predstavnikov Delavske zveze, oddelka trgovinskih delojemalcev, enega predstavnika Delavske zveze, oddelka bančnih in zavarovalnih delojemalcev, enega predsednika zavoda za združništvo in enega predstavnika Pokrajinskega poverjenišva za tujski promet.

Vsakemu teh odsekov pripadajo poleg tega kot član po svojem položaju funkcionarji Visokega komisariata in drugih javnih oblastev, ki jih določa Visoki komisar.

Člen 9. V okviru sveta se smejo za obravnavanje posameznih zadev pretežno strokovnega značaja ali za upravljanje zavodov, za vodstvo ali posebne posle ustanavljati posebni stalni odbori, sestavljeni iz oseb, ki so člani sveta, ali tudi iz drugih oseb izmed naštetih v naslednjem členu 10.

Člen 10. Poleg oseb, naštetih v členu 7., sme Visoki komisar z odlokom poklicati v svet osebe, ki so posebno izvedene v zadevah sindikalne organizacije, v korporacijskem pravu in gospodarstvu ali v vprašanjih, zadevajajočih druge delovnosti in tehnične ali pravne stroke glede proizvodnje. Te osebe se udeležujejo sej glavnega sveta in se smejo po predsednikovem sklepu pozvati tudi k udeležbi pri sejah drugih organov, vselej pa le s posvetovalnim glasom.

Člen 11. Vse člane organov sveta, ki niso člani že po svojem uradnem položaju, imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino. Na teh mestih ostanejo dve leti in se lahko ponovno imenujejo; pred nastopom svoje funkcije morajo prirediti po predpisih navedbe z dne 4. marca 1942-XX., št. 42. Mesta v svetu so brezplačna, vendar je dopustno povračilo stroškov v zvezi z opravi ali s tem mestom.

Člen 12. Revizijski odbor sestoji iz svetnikov, ki jih izvoli glavni svet, in ima nalogo pregledati blagajniško in gospodarsko službo, obstoj aktiv sveta, pravilnost plačilnih nalogov in obveznosti in zastankov in zadevne vknjižbe, pravilnost proračunov, računskih zaključkov in stanja imovine skladno z veljavimi zakoni in pravilniki. Revizijski odbor predlaga glavnemu svetu posebno poslovno poročilo in poročilo o proračunu, računskem zaključku in stanju imovine.

Člen 13. Zbornica za trgovino in industrijo v Ljubljani preide v Pokrajinski korporacijski svet. Njej poverjeni posli preidejo na svet, odnosno na Pokrajinski korporacijski urad. Njeni zavodi in ustanove se podredijo Pokrajinskemu korporacijskemu svetu. Dokler se dokončno ne sestavi Pokrajinski korporacijski svet in Pokrajinski korporacijski urad, nadaljujejo uradi bivše zbornice svoje dozdajšnje posle in tiste posle, ki jim jih morda poverita v zvezi z no-

Cenjenim bralcem in bralkam

Urad za nadzorovanje cen pri Visokem komisariatu je z odlokom z dne 25. junija 1942-XX odobril nove cene za ljubljanske liste. Za »Domovino« bo od 1. julija dalje znašala

naročnina četrtletno 6 lir, polletno 12 lir, in celoletno 24 lir;

cena v podrobni prodaji bo 60 čentezimov za izvod.

Ves čas doslej je veljala »Domovina« enako kakor pred vojno. Zato smo prepričani, da nam novih cen ni treba šele utemeljevati, in zato tudi trdno upamo, da nam bodo vsi prijatelji in prijateljice našega lista ostali zvesti tudi v bodoče.

UPRAVA »DOMOVINE«

vim področjem Pokrajinski korporacijski svet in urad.

Clen 14. Takse in pristojbine, ki so jih morali doslej plačevati proizvajalci Zbornici za trgovino in industrijo, se pobirajo odslej za Pokrajinski korporacijski svet. Za prevzem izjav, za izdajo potrdil in vobče za vse razne svoje storitve pobira Pokrajinski korporacijski urad dalje takse in pristojbine, ki so doslej šle Zbornici za trgovino in industrijo.

Clen 15. Pri prvi uporabi predpisov te naredbe se sme pozvati na mesto podpredsednika sveta tudi zastopnik Pokrajinskega korporacijskega urada.

Poleg tega posluje Pokrajinski korporacijski urad tudi kot tajništvo Pokrajinskega korporacijskega sveta ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar z nalogo, da usmerja in vzporeja delovnost.

Clen 16. Razveljavljajo se uredba ministra za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije z dne 18. januarja l. 1941. in vse druge določbe, ki nasprotujejo ali so nezdržljive z določbami te naredbe, katere stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Imenovanje predsednika Pokrajinskega korporacijskega sveta

Z odlokom Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino so bili imenovani za predsednika Pokrajinskega korporacijskega sveta komendant dr. Edvard Bisia, podprefekt, za podpredsednika g. Ivan Mohorič, za strokovnjaka Pokrajinskega korporacijskega urada pa dr. Attilio Apollonio.

Domači zdravnik

Če se ne kopaš, nisi zdrav

Kopanje ni potrebna samo zaradi telesne čistote, temveč tudi dela telo vitko, predvsem pa povzroča, da kri živahneje kroži in da postane vse telo bolj gibčno.

Ze stari kulturni narodi, zlasti Rimljani, so zelo cenili kopanje, ki so ga smatrali za nujno potrebno zdravju. Tedanje lepoticke so imele skrivnostna navodila za ohranitev lepega in zdravega telesa. Ta navodila so dobivala za drag denar od starih vražaric. Skoro vsa ta navodila za nego telesa pa so med drugim priporočala, naj se ženska vsaj po dvakrat na teden dobro okoplje v kadi tople vode.

Dandanes si lahko vsakdo privoščiti kopal. Najboljše je seveda kopanje pod milim nebom v zvezi s plavanjem, ker se pri plavanju razgibajo vse mišice in je plavanje najboljše telovadba. Toda zunaj se lahko kopamo samo v toplem poletnem času. Pomladi, pozimi in jeseni se pa moramo kopal doma. Vsa sodobna stanovanja imajo kopalnice. Kjer so stanovanja brez kopalnic, pa uporabljamo kadi, največkrat take, ki so namenjene za sedežne kopalce. Če ne gre drugače, se vsaj umij po vsem telesu. Vsaj enkrat na teden se okopli, odnosno umij po vsem telesu.

Zivčno slabi in stari ljudje potrebujejo bolj toplih kopal, debelim osebom pa priporočamo, naj se privadijo čim hladnejše vode. V kadi ostanemo 10 do 15 minut. Ves život si zdrgnemo s ščetko, gobo ali krpo za umivanje. Vodi lahko primešamo tudi malo boraksa ali sode, da postane bolj mehka. Tudi nekaj kapljic lizola ali salmiaka, ki ga primešamo vodi, vpliva osvežujoče na kožo. Nato se oplaknemo z mrzlo vodo. Temu se je treba počasi privaditi. Od kraja vzamemo le mlačno vodo, pozneje pa čedalje hladnejšo, dokler se ne utrdimo. Potem se dobro zdrgnemo s frotirko, da postane vsa koža rdeča in da kar čutimo, kako kroži kri živahneje po telesu.

Če se bomo redno kopali, bomo čutili, kako postaja naše telo čedalje bolj sveže. Ne bomo se tako lahko utrudili, pa tudi za razne bolezni bo naše telo bolj odporno. Znojnice se prečistijo in razširijo, koža lažje diha in pot kakor tudi drugi slabi sokki lažje izhlapevajo. Kdor se redno kopa, se ne utruji tako hitro. Telo bo postalo bolj gibčno, tudi preobilica maščobe bo počasi izginila.

Pri nas je redno kopanje še vse premalo v uporabi. Marsikdo se izgovarja, da ne utegne, da nima primerne prostora, da ni umazan, toda to so le prazni izgovori. Glavni vzrok je lenoba. Nekatere ženske potrebujejo dolge

GOSPODARSTVO

Trganje krompirjevega cvetja in količina pridelka. V »Jutra« je bil pred dnevi objavljen članek o potrebi trganja krompirjevega cvetja, kar baje povečuje pridelek. To vprašanje se je že pred leti obravnavalo in se je potreba trganja cvetja utemeljevala nekako tako, da se s tem doseže nemotena rast gomoljev. Cvetje in nato rast sadu s semenjem da baje rastlino nekoliko preveč terjata zase. V nedeljski številki »Jutra« pa se je oglasil k temu vprašanju tudi inž. Zaplotnik. Izvajal je med drugim, da krompirjevi gomolji nimajo nikake neposredne zveze s cvetjem. Zato da za večji ali manjši pridelek krompirja ni odločilno, ali pustimo krompir mirno cveteti ali pa v celoti ali samo delno obtrgavamo krompirjevo cvetje. Vsekakor s hojo po nasadih tlačimo zemljo, s čimer pospešujemo izhlapevanje vlage in povečavamo nevarnost suše. Suša je krompirju gotovo nevarnejša od cvetja. Razen tega krompirju bolj prija rahla kakor pa zbita zemlja. Kdor ima dovolj časa, ki bi ga rad žrtvoval krompirju, naj namesto obtrgavanja cvetja, če je potrebno, vzame ob primernem času motiko. Po vsakem močnem nalivu naj krompir plitvo okoplje, tudi še zdaj, ko je osut in naj razbije skorjo, ki se dela na površini zemlje. Hkratu lahko popravi grebene in jih nekoliko prisuje. Ne sme pa to delati, dokler je zemlja mokra. Počakati je treba, da se površina toliko osuši, da se pri hoji ne vdramo v zemljo. Pri tem tudi izrujemo plevel. Paziti pa moramo, da ne poškodujemo krompirjevih rastlin. Če je zemlja dovolj rahla in če nasad ni zapleveljen, bomo pustili krompir pri miru, naj cvete po svoje.

Krave in koze dajejo več mleka, če se pasejo. Ako je žival zdrava in dobrega molznega rodu, daje več mleka, seveda ob zdravi in sočni krmi. Zlasti lahko pričakuješ od krave in koze mnogo mleka, če ju paseš na dobrem pašniku. Pašna žival daje več mleka kakor hlevska, ker si lahko izbira rednejše zelenje in ker se giblje na zraku in svetlobi, kar tudi pospešuje tvorbo mleka.

Madagaskar ob Afriki je po rastlinstvu in ljudeh azijski

Madagaskar je po velikosti četrti otok na svetu. Večji so samo samo še Nova Gvineja, Borneo in Sumatra. Je približno tako velik kakor vsa evropska Francija. Ena izmed največjih njegovih posebnosti je v tem, da na njem kljub temu, da je otok blizu afriške celine živi neko malajsko plemo.

Zelo zanimivo je tudi, da so na tem otoku nedavno odkrili številna okostja velikanskih ptičev. Ta vrsta ptičev je morala, kakor so ugotovili po njihovem okostju, izumreti šele pred nekaj stoletji. Sodijo, da je bil ta velikanski ptič približno dvakrat tako visok kakor zdajšnji roj. Jajce tega orjaškega madagaskarskega ptiča je bilo tako veliko, da bi vanj lahko nalili 11 litrov vode. Tudi teh ptičjih jajc so našli na Madagaskarju precej.

Madagaskar je tudi tisti kos zemlje, ki na njem pridelajo največ vanilije na svetu. Velikanski nasadi tako imenovanega geranija se razprostirajo po Madagaskarju in dajejo velike količine zelo dragocene dišave. Naslednja posebnost med rastlinstvom na tem otoku je drevo popotnikov, neke vrste banana z visokim deblom in košato krono. V dolgih in širokih listih tega drevesa se stalno nabira voda. Popotnemu človeku tod ni treba trpeti žeje. Zadostuje, če prime za tak list, ga upogne navzdol in že priteče iz njega precej močan curek čiste, osvežujoče vode. Po tem je drevo tudi dobilo svoje ime.

Notranji deli otoka tvorijo nekako visoko planoto. Tu se vrste stepe in rodovitni kraji, ki jih

ure, da se nališpajo, za kopal pa nimajo časa. Če bi ženske vedele, kako dobro vpliva redna kopal na telo, koliko pridobi telo na vitkosti, gibčnosti in prožnosti, bi se gotovo vsak dan kopal. Bolj ko vsaki drugi ženski so pa vsakodnevne kopalne potrebne gospodinjam in delavkam, ker se te čez dan pri delu bolj utrudijo, spotijo in zamažejo. Zvečer, ko odide družina k počitku, naj si prinese gospodinja v kuhinjo čeber za pranje, če nima kopalnice, in se okoplje. Samo deset minut naj žrtvuje vsak dan, pa se bo kmalu čutila, kako lahko zmaga vse težave in koliko več napora brez škode prenese telo, ki ga redno kopamo.

Kako preizkusimo, ali je ta ali ona zelenjava primerna za kunce. Ako za kakšno zelenjavo ne vemo, ali je neškodljiva za kunce, je damo pest starejši živali v poskušnjo. Če jo bo žival s slastjo jedla, jo damo lahko vsem živalim. Kljub temu pa moramo biti še zmerom previdni. Če se živali te zelenjave, ko jo prinesemo drugič, ne dotaknejo, jim je več ne devaj. Kar naberemo nove zelenjave, pokladajmo živalim v začetku bolj po malem, da se prepričamo, ali škoduje kuncem ali ne. Če je škodljiva, so kunčiji odpadki bolj mehki in nazadnje že skoro tekoči. V takem primeru prenehamo s pokladanjem zelene krme in dajemo živalim nekaj dni le suho krmo, nato pa spet obnovimo zeleno krmiljenje z drugim, neškodljivim zelenjem. Pri tem je treba zmerom spet poudariti, da je treba kuncem tudi poleti vsak dan ob določenem času dati vsaj malo suhe krme.

Pravijo, da je regrat po odvetju škodljiv za kunce. V nemških listih beremo, da je v Harzu v Nemčiji v zadnjem času poginilo mnogo kuncev. Tamkajšnji rejci sodijo, da je temu kriv regrat, ki je po odvetju baje škodljiv. Z regratom pitajo v veliki meri kunce tudi naši rejci. Kolikor je mogel pisec teh vrst ugotoviti, je regrat pred odvetjem za kunce zelo zdrava hrana, saj jih je pital pretežno z regratom, a so bile živali zmerom zdrave in živahne. Tudi zdaj še ni mogel ugotoviti škodljivost regrata. Zdj živali seveda ne dobivajo toliko te zelenjave, pa je mogoče, da manjše količine niso škodljive. Zeleti bi bilo, da bi se oglasil k temu vprašanju strokovni poznavalec. Kunec je zelo občutljiva žival in vsak rejec bi bil rad poučen o vsem, kar je treba vedeti o reji kuncev.

Kaj napravimo, če nesejo kokoši jajca v mehkih lupinah. Vsaki gojiteljci perutnine se je že kdaj zgodilo, da ji je kaka kokoš znesla jajce z mehko lupino. Taka jajca so znamenje, da kokoš ne dobi dovolj apna. Temu lahko hitro odpomoreš, če pomešaš kokošim med hrano drobno stolčenih jajčnih lupin.

je mogoče obdelovati in na njih tudi mnogo pridelati. Na vzhodnem koncu Madagaskarja, torej na tistem, ki gleda na Indijsko morje, imajo obilno tropsko deževje. Tam pada na leto tudi za štiri metre dežja, kar je približno sedemkrat toliko, kolikor znaša povprečna množina padavin v Srednji Evropi.

V notranjosti otoka je več ognjenikov, ki dosežejo višino do 2.600 metrov. Gore so torej tam približno tako visoke kakor Kamniške planine.

Računajo, da živi na Madagaskarju okrog štiri milijone ljudi. Gostota je potem takem zelo majhna in pride na kvadratni kilometer povprečno komaj šest ljudi.

Cudno je, da je rastlinstvo na Madagaskarju zelo podobno tistemu v Južni Aziji in v Avstraliji, ne pa afriškemu, čeprav je ta otok tako rekoč prisoljen na afriško celino, od Azije in Avstralije pa ga loči širno Indijsko morje. Preliv med Afriko in Madagaskarjem je širok komaj 400 km. Kljub temu pa ima ne samo rastlinstvo, temveč tudi prebivalstvo vse značilnosti neprimerno bolj oddaljene Azije in Avstralije. Zamorci, ki še žive v Afriki, so znani kot slabi pomorščaki in se zato tudi nikdar niso oddaljili niti 400 km proč od obale, kolikor je Madagaskar oddaljen od celine. Res je, da je na Madagaskarju tudi nekaj črncev, toda ti niso prišli tja sami, temveč so jih tja privedli kot sužnje Evroplji ali pa Arabci.

Tudi jezik, ki ga govore Madagaskarčani, ima vse značilnosti južnoazijskih in tihomorskih jezikov. Precej je podoben tistemu, ki ga govore Malajci in Polinezijci. Kaže, da so Madagaskarčani prišli na otok pred 700 leti, in sicer iz Malezije. Uvedli so tam takoj po svojem prihodu pridelovanje riža, česar so bili navajeni v svoji prvotni domovini. V drugi polovici prejšnjega stoletja so prevzeli krščansko vero, ki so jo prišli tja oznanjati angleški misijonarji. Madagaskarski poglavarji so se vedno otresali tujega vpliva.

Leta 1825. je madagaskarski kralj Radama pregnal z otoka francosko vojaštvo. Leta 1882. se je napotilo zastopstvo Madagaskarčanov v Evropo, da bi tam našlo zaščito pred francoskimi vpadi. Toda že tri leta pozneje so Francozi zasedli Madagaskar in strli srdit odpor domačinov. Vdrli so v prestolnico, odstavili domačega kralja in razglasili Madagaskar za francosko kolonijo. Za gospodarski razvoj otoka pa so tujci malo storili.

FIELD • ZGODOVINSKI ROMAN

DVE LJUBEZNI

Položil ji je roko na ramo. Dotik njegovih močnih prstov jo je žgal skozi tenko poletno obleko.

»Pojdite v posteljo in se prespite. Zjutraj pripravite svoje reči. Vlak odhaja okoli dvanajste.«

»Kaj pomaga skrivati glavo v pesek?«

»Spremlil vas bom k vlaku. Uredil bom vse potrebno, da vam bodo v Ulici sv. Honorija pripravili postelje. Tam boste prenočili in zjutraj šli že dalje.«

»Poslušajte me vendar! Prinesla sem vam le nemir, čeprav sem hotela vse napraviti za vas in otroke.«

»Zelo bi vam bil hvaležen, gospodična Deportova, če bi poskrbeli, da bosta Berta in Luiza večkrat pisali materi. Morda bi ji tudi vi sami popisali, kako se godi Izabeli, vendar vas nočem siliti. A zelo bi jo s tem razveselili. Saj sami najbolje veste vse.«

»Vse razen nečesa,« krenila je proti otroški sobi, »sicer me ne bi bili mogli pripraviti do tega, da ravnam proti lastni usodi.«

»Torej boste izpolnili mojo prošnjo? Dobro, naredil bom voz za enajsto.«

»Odločno je obstala na pragu, potem se je naglo vrnila k njemu. Tako jo je vso prevzela toplota njegove velike postave, da se mu je za kratek trenutek vsa predala. »Preveč me prosite,« je rekla goreče. »Vam res moram razložiti, da se bo to, kar se je zgodilo danes, neprestano ponavljalo?«

»Nič novega mi ne morete povedati. Če bi vedeli, kakšno breme nosim, tedaj bi razumeli, kakšna sreča je zame, da vas smem imeti pri sebi. En sam kratek trenutek mi je dovolj, da lahko živim dalje. In tega vas prosim — zavoljo otrok, a še bolj zavoljo sebe.«

Ni se mu upala izdati, kako so jo pretresle njegove besede.

»Rada bi vam pomagala, a kako? Nemir in pohujšanje sem prinesla v vašo hišo, vsaj v oči ljudi.«

»Kaj mi mar ljudje! Mislim, da tudi vi s svojo pogumnostjo in odločnostjo ne sprašujete, kaj pravijo bedaki in lažnivci.«

»Morda sem bila zato tako pogumna, ker sem imela čisto vest. Zdaj pa je šel moj dober glas po vodi. Mnogo sem pridobila pri vas, gospod, a mnogo sem tudi izgubila.«

»In vendar bi v podobnem primeru ravnali prav tako, zato ker ste pošteni in dobri. Mar ne?«

S tem odkritim in prostodušnim vprašanjem jo je zadel v srce. »Pojdem v Turin,« je dejala odločno.

Pozneje se je spraševala, čemu se mu ni uprla, čemu ni brez odlašanja napisala vojvodki dopisa z odpovedjo. Kje je bil njen ponos?

9.

Ves preostali del poletja je preživela Eliza v Turinu. Izabelin mož je bil ljubezniv gostitelj. Izabela in Luiza sta bili neprestano skupaj, Eliza pa je hodila z mlajšim otrokom na dolge sprehode in izlete.

Septembra je prišlo za Elizo pismo, ki ji ga je bila poslala vojvodka v odgovor na njeno silno obzirno poročilo o otrocih.

»Hitim, da vam čim prej odgovorim na Vaše ljubeznivo pismo, draga gospodična. Želela bi, da bi bilo dvakrat tako dolgo. Istočasno z Vašim pismom sem prejela tudi Bertino ljubo kartico.

Ne veste, kako ste me razveselili z novicami o Izabeli. Zatrдно se nadejam, da mi boste še nadalje poročali o mojih daljnih dragih. Moja starejša dekleta so ves čas z menoj. Hodimo na izlete in čitamo Molliérja...«

Spet in spet je brala to pismo, trudeč se, da bi razumela nepričakovano naklonjenost, ki je vela iz njega. Vedela je, da je bila vojvodka kljub svojim napakam odkrita in iskrena.

Morda je poslednja burja razčistila ozračje. Če je res pozabila tisti nesrečni prizor, bo pač tem lažje novo srečanje med gospo in vzgojiteljico.

Spočita in pripravljena za boj se je vrnila Eliza v Ulico sv. Honorija. Med njo in vojvodko sicer še nadalje ni bilo pravega medsebojnega zaupanja, vendar do odkritih nesoglasij ni prihajalo. Tudi služabniki, ki so bili sicer še zmerom na gospejini strani, so bili manj neprijateljsko razpoloženi do vzgojiteljice.

A nesrečo je povzročila ena izmed služabnic.

Aprila je Berta zbolela za zlatenco. Ko pa je bila že skoro zdrava, se ji je stanje nenadoma hudo poslabšalo. Zdravnik je bil v zadregi, dokler mu ni mala bolnica priznala, da ji je služkinja Lizika prinesla prepovedane slaščice. Zdravnik je okregal Elizo, ta pa je poklicala Liziko na odgovor.

»No, kaj! Menda ne bom pustila gospodične stradati,« je predrzno ugovarjala Lizika, ki ni marala vzgojiteljice. »Prepovedujta vidva z doktorjem, kar hočeta, dokler sem jaz tu, bom prinašala gospodični, kar ji bo dišalo!«

»Če ne boste ubogali, se lahko zgodi, da ne boste dolgo tu,« je odvrnila Eliza.

Naslednjega dne je dobila Lizika takojšnjo odpoved, vojvoda in vojvodka pa sta se hudo sprla. Vojvodka ves teden ni šla iz svoje spalnice, vojvoda pa se je čez dan zapiral v sobe, ob večerih pa je vedno odhajal z doma.

Lizikina prva pot pa je bila v uredništvo časopisa, ki je bil prinesel prvi zbadljivi članek o vojvodi, ter povedala tam vse, kar je vedela in česar ni vedela. Podrobnosti, ki jih je morda pozabila, so z gorečo vnetjem dodali uredniki sami. Bil je Jurčkov rojstni dan, ko je nastala nesreča.

»Imate srečo, da ste se rodili aprila,« mu je čestitala Eliza, ko se je v novi obleki in čevlji odpravil k otroški predstavi. »Tudi brez daril bi bili lahko srečni.«

Jurček pa je menil, da so važna tudi darila. Ko so se vozili domov, je sklenil, da bo razveselil gospodično in ji z lastnim denarjem kupil spominček. Morali so ustaviti pred draguljarjo, kjer je pogosto opazoval raznovrstne kameje (izdelke iz kamna).

Zatrдно se je bil odločil, da kupi gospodični kakšno kamejo. Albert Remej je moral z njim v trgovino, da bi mu pomagal izbirati. Eliza in sestre pa naj bi počakale v kočiji. Izbra je bila težavna in poklicala sta Elizo na pomoč.

»Izberite si kaj, gospodična,« jo je prosil Jurček. Deček je najbolj ugajal menišek z lobanjo v roki in Eliza mu ni hotela kvariti veselje.

»Čudno darilo,« je zašepelala Albertu, »upam, da ne bo dal zanj vsega svojega denarja.«

Albert Remej ni odgovoril. Videla je, da se sklanja nad časopis, ki je ležal na pultu. V izrazu njegovega obraza je bilo nekaj, kar jo je presenetilo. Usta je imel odprta, v obraz je bil blede. Sledila je njegovemu pogledu in uzrla svoje in Prasinovo ime, natisnjeno v naslovu članka, ki ga je čital Albert. Črke so ji rasle pred očmi. Morala se je nasloniti na pult. Iz daljave je slišala trgovca, ki se jim je priporočal.

»Če gospoda zanima časopis, si ga lahko vzame. Jaz sem ga že prebral,« je dejal.

»Ne, ne, hvala!« je odvrnil Albert, prijel Elizo za roko in jo vedel ven. A preden sta prišla do vrat, se je Eliza vrnila. »Rada bi pogledala ta časopis, če dovolite,« je rekla.

Ko je spet sedela v kočiji, je mehanično odgovorjela na vprašanja otrok, Albert pa je molče sedel na nasprotnem sedežu. Izgibal se je njenim pogledom. Ko so prišli domov in so otroci stekli v učilnico, je stopil k nji.

»To je podlo,« je dejal pridušeno. »Kako

morejo ljudje tako nesramno lagati! Kdo si je le to izmislil?«

Eliza se spomnila Lizikinih groženj. »Mislim, da vem, kdo je najnovejši obrekovalec,« je dejala trpko. »A to mi ne bo mnogo pomagalo. Ste vse prebrali, Albert?«

»Da, čeprav sem bil tako razburjen, da sem komaj vedel, kaj berem.«

Ni vedela, kako se je umila in preoblekla. Večerja je potekla mirno. Otroci, ki so bili glasni in veseli, niso opazili njene vznemirljivosti. Bala se je, da ne pride vojvoda, in bila je vesela, ko je ostal njegov prostor prazen.

Ob devetih so jo poklicali k pričakovanemu zaslišanju. Gospod grof Sebastiani da prosí gospodično, naj pride takoj k njemu! »Položaj mora biti zelo resen, ker me kliče grof,« je pomislila Eliza, ko je šla za služabnikom.

V grofovem salonu sta jo pričakovala dva starca: grof Sebastiani in vojvodkin spovednik Galard. Ponudila sta ji stol. V minuti napetega molka se ji je zdelo, da so se vse peklenske in nebeške moči zarotile zoper njo.

»Ali veste, čemu smo vas poklicali, gospodična?« je začel grof. »Ste prebrali današnji časopis?«

»Nekaj sem brala. Zlobne laži, kakor že večkrat doslej.«

»Recimo, da so laži,« je odvrnil grof in pomenljivo pogledal spovednika, »a zdaj so segle predaleč. Ne moremo sedeti prekrizanih rok in mirno trpeti to.«

»Veseli me, gospod grof, da pravite „mi“. Upam, da ste s tem mislili tudi mene. Tudi za moj položaj gre.«

»Vašega položaja smo že do grla siti.« Temne majhne oči so se mu zasvetile. »Velečastiti se strinja z menoj, da nam preostaja le en izhod. Takoj morate iz hiše.«

Nastala je grobna tišina. Eliza je čutila, kako ji srce razbija. »Trenutek,« je naposled zaslišala svoj odločni glas. »Dovoljujem si opozoriti vas, da sem že nekajkrat predlagala odpoved, a vselej so me pregovorili, da sem ostala. Pred dvema letoma na Korziki ste bili vi tisti, ki je vztrajal na tem, da naj ostanem. Dejali ste, da bo to najbolj gotovo zavezalo ljudem jezike.«

»In kakor vidite, sem se motil.«

»Gotovo veste vi in tudi častiti ve to, da me boste postavili v slabo luč, če me zdaj odpustite.«

»Gospodična, tu so ljudje, na katere moram misliti prej kakor na vas,« se je vmešal spovednik. Ravnati moram kot duhovni svetovalec pobožne in ljubeče matere, ki je zaradi vas že dovolj kruto trpela.«

»Tudi jaz sem trpela!« Eliza se je naslonila na hrbet stola. Zavedala se je brezkoristnosti borbe, a brez boja se ni marala vdati. »Razen vojvode in otrok mi vseh šest let ni nihče v hiši izkazoval zaupanja in naklonjenosti. Mojo vdanost ste si razlagali kot laž, zasledovali ste me na vsakem koraku, obrnili ste vsako moje besedo in vsako moje dejanje, da je že presešlo moje potrpežljivosti.«

»Da, gospodična,« se je ironično nasmehnil spovednik, »zelo pogosto sem občudoval vašo potrpežljivost. Brez dvoma vam bo koristila v novi službi. Zdaj pa mi je več do vojvodkinega srčnega miru kakor do vaših neprilik. Ne morem več gledati, kako postaja v lastni hiši puščavnica, kako jo omalovažujejo tisti, ki jih ljubi in s katerimi jo vežejo najsvetejše vezi.«

»Spoštujem te vezi, ki pogosto manj pomenijo od ljubezni, zraše iz simpatije in zaupanja. Prečastiti, ljubezen svojih bližnjih si moramo zaslužiti. Smili se mi gospa vojvodka. Nočem je soditi. A če je puščavnica v lastni hiši, kakor ste bili pravkar rekli, je to pač njena krivda. Sama je postavila zid, ki jo deli od njenih dragih.«

»Nismo zato tu, da bi razčlenjevali ljudske značaje, gospodična. Bistri ste, toda ponižnost ni vaša lastnost...«

»Ponižnost mi bo malo pomagala v boju za življenje.«

»Naj bo, kakor koli že,« je ledeno hladno odvrnil spovednik, »jaz in gospod grof meniva, da tu ne morete več ostati.«

(Dalje)

NEKAJ ZA MLADINO

Rojenice so cdločile

Balkanska pravljica

Živel je trgovec, ki je mnogo potoval. Nekoč ga na poti zateče noč sredi neke vasi. Potrka na prva vrata, potrka na druga, a povsod so ljudje trdno spali. Šele na kraju vasi opazi tujec svetlo okno. Stopi tja in preden potrka, prisluhne in pomisli, da imajo v hiši gotovo kakšen domač praznik. Pokliče gospodarja, ki stopi na prag: »Odkod si se vzel, neznan popotnik, v temni noči?«

»Ne morem dalje, vzemi me čez noč.«

Gospodar povede tujca v hišo, kjer je za mizo polno gostov, in gospodar mu pojasni: »Rodil se mi je tretji sin, nocój mu je tretja noč, pa sem povabil prijatelje, da se po stari šegi malo porazveselimo.«

Tujec prisede. Kmalu pa se približa ura, ko se začnejo razhajati. Tujcu odkaže gospodar ležišče v kamrici, kjer je za leseno steno v zibki spal novorojenček.

Menda je bila prav polnoč, ko se vrata tiho odprla in v hišo so stopile tri krasne bele rojenice. Trgovec jih skrivaj ogleduje in prisluhne. Stojče ob otrokovi glavi se lepe mladenke začnejo šepetaje pogovarjati.

Reče prva, najmlajša: »Dve leti mu prisodim, potem pa naj umre.«

Srednja ji seže v besedo: »To je vendar premalo; naj doživi sedem let, ne enega več.«

Slovesno povzame tedaj najstarejša: »Vajina ne bo obveljala. Prisodimo otroku, da bo dolgo živel in da bo podedoval premoženje popotnika, ki nocój tu prenočuje.«

Vse tri nato spet odidejo tiho, kakor so prišle. Trgovec pa ne more zatisniti očesa. Le to premišljuje, kako naj ta otrok podeduje njegovo premoženje, katero je vendar namenil sinu in hčerki. Vso noč premišlja trgovec o tem. Nikakor mu ni všeč, da so rojenice tako sklenile. Ne, rajši spravi otroka s sveta!

Zjutraj rano vstane trgovec in se začne odpravljati na pot. Preden se posloví, proš gospodarja, naj ga povede k novorojenčku. Ko mu ga oče pokaže, mu pokloni trgovec pest zlatnikov in pravi: »Kako rad bi jaz imel tako lepega sinka. Bogat sem, vsega imam, samo takšnegale naslednika si še želim. Vsega bi imel pri meni

v izobilju, a tukaj bo doraščal kakorkoli... Oče, kaj praviš, ali bi se ne pomenila za sinka?«

»Lepa je tvoja želja,« pravi oče »toda ne morem jaz dati novorojenčka tujcu. Ljubezen staršev do otrok je vendar več vredna kakor vse zlato in žlahtno kamenje.«

Toda trgovec, zvit in zgovoren, obrača besedo in obrača tudi zlatnike. Res naposled oče pristane, da vzame tujki bogatin otroka s seboj.

Gre trgovec z otrokom dalje in pride do planin. Pot ni skozi gozd in čez hrib, pač pa je v soteski globok tolmun, pod pečino pa velika jama. Premišlja popotnik, ali naj vrže otroka v vodo ali naj ga ponese v jamo in ga vrže v prepad. Obojega se prestraši. Rajši položi otročička na mah in si misli: Bo že prišla kakšna zver, pa bo imela tukaj dobro kosilo.

Komaj jo ubere popotnik dalje, pride res iz brloga medvedka, ugleda otročička na mahu, ga lepo zgrabi z zobmi za poveje in ga odnese s seboj v jamo. Nikakor ga noče zadaviti ali raztrgati, marveč ga nadoji tako lepo kakor svoje drage medvedke.

Tako je dete ostalo živo in je raslo. Krepki fantiček se je igral in pretepal z medvedici na trati in po drevju in je bil zelo spreten in okreten. Kadar pa je le zašumelo kje blizu v gozdu, je planil z medvedici vred v zelene jase globoko v brlog, kjer so vsi skupaj lepo počakali, dokler ni prišla stara medvedka. Ta pa je bila močna za tri druge. Ni je bilo žive stvari tri gore dalec naokrog, ki bi se upala spoprijeti z medvedjo materjo.

Minejo leta. Pa opazi nekoč pastir, ki je iskal izgubljeno jagnje po gozdu, kako se okreten fantiček igra z medvedji na zeleni jasi. Kar ga neso noge, zbeži v vas in ne more dopovedati, kakšno čudo je videl. Vsa vas se mu krohoče. Pastir, ki je medtem že bolj prišel do sape, se tedaj ujezi in pravi: »Kdor ne verjame, pa hoče videti, naj gre jutri z menoj na bližnji breg, odkoder se lepo vidi na zeleno jaso.«

Res se drugi dan odpravijo možje in fantje s pastirjem. Gledajo, gledajo in resnično zapazijo fantička med medvedji. Ker pa začudeni kmetje ne niso mogli molčati, se medvedje s fantičkom vred ustrašijo govorjenja in zbežijo v svojo črno jamo. Do mraka čakajo kmetje, ali se medvedja družba ne bo vrnila na zeleno jaso. Pa čakajo zaman tudi drugi dan. Šele tretje dopoldne nastavijo zanko. Komaj prileze fantiček iz brloga, ga ujamemo in zbežijo z njim v vas.

To je bilo vika in krika. Fantička so pa naposled le ukrotili. Privadil se je ljudi, toda govoriti ni znal. Ker nihče ni vedel, kako mu je ime, so ga vsi klicali za Medvedkinega sina. Nihče ga pa ni maral vzeti v svojo hišo. Odvedejo zatorej

fantička v bližnji samostan, da se tam nauči božjih reči in morda kdaj postane duhovnik.

Fant je doraščal in izredno lepo peč. Prihajali so ljudje v samostansko cerkev z vseh strani, samo da so čuli njegovo petje. Nekoč je prišel mimo tudi tisti popotni trgovec. Bila je nedelja in ljudje so v trumah hiteli proti samostanski cerkvi. Vpraša jih, kaj je znamenitega v cerkvi. Ko mu Ko mu povedo, da gredo poslušat petje, se jim pridruži tudi trgovec. Poslušaja petje in se ne more načuditi. Po opravlilu poprašuje, odkod se je vzel ta pevec. Ljudje ga pa napotijo k menihom, in ti mu povedo, kako so kmetje našli fantička pred medvedjim brlogom. Trgovec poslušaja, razmišlja in tesno mu postaja v duši. Zato začne menihe nagovarjati, naj mu dajo Medvedkinega sina s seboj, da ga bo dal izobraziti v samem Carigradu. Menihi izprva nikakor ne morejo pristati na to, ali ko jim ponudi možnjo zlatnikov, so mu fanta izročili.

Daleč sta šla peš, dokler nista prišla do morja in pristanišča. Tam je čakala trgovčeva ladja. Trgovec spravi fanta na ladjo, sam pa se mora še odpraviti nazaj po opravkih. Fantu izroči s seboj pismo, ki naj ga izroči njegovi ženi.

»V tem pismu,« je rekel fantičku, »sporočam svoji ženi, da sem te vzel za svojega družabnika in naslednika.«

Ladja odrine od kraja. Medvedkin sin se truden uleže in zaspi. V snu se mu prikaže starček, ki mu veli: »Le prečitaj pismo!«

Takoj drugo jutro odpre Medvedkin sin pismo in prebledi. Trgovec je naročil ženi, naj takoj, ko prečita pismo, pošlje sina ali hčer k hlapcem z naročilom, da mladeniča ubijejo. Medvedkin sin srdit raztrga pismo in napiše drugo: trgovec sporoča svoji ženi, da je vzel fanta za tovariša in naslednika, ki naj se poroči z njegovo hčerjo. Prebrani se trgovec spet vrne, naj bo poroka že opravljena.

Ladja pristane v carigranskem pristanišču. Prihitijo trgovčevi hlapci, da raztororijo pripeljano blago. Medvedkinega sina pa odvedejo k trgovčevi ženi. Čita žena pismo in se ne more načuditi, ali se je možu zmešalo ali kaj, da ji pošlje neznanega mladeniča za zeta, družabnika in naslednika. Toda gospodarjeva je gospodarjeva, treba je ubogati. Zato žena takoj uvede Medvedkinega sina v trgovino in pripravi poroko.

Ne mine mesec dni, ko se trgovec vrne v Carigrad.

»No, kako si pa naredila z Medvedkinim sinom?« vpraša žena sredi pogovora.

»Močno sem se začudila, zakaj si si izbral za zeta čisto neznanega mladeniča. A kaj sem hotela! Hčerka je zadovoljna z njim!«

Trgovec plane pokonci: »Kakšen zet, kakšna

Po Steubnu.

11

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijanske vojne za Ohaio

Indijančev načrt je bil gotov. Na neslišnih podplatih se je pretihotapil čisto blizu skrbno skrivajoč se za grmi. Zdaj je bil kakor panter, ki zasleduje svojo žrtev. In prav tako malo, kakor panter opozori jelena, stoječega in pijočega ob potoku, prav tako malo je Tekumze opozarjal pajdaše, ko se je zdajci bliskovito približal poslednjemu. Bilo je baš na nekem ovinku, kjer so bili že vsi ostali zavili v drugo smer. Z enim samim udarcem bojnega bata mu je zdrobil lobanjo. Veliki, močni dedec se je zgrudil kakor vreča. Komaj malo je zajechal, a tega njegovi tovariši tam za ovinkom niso čuli. Vse preveč so se hvalili in bahali. Bob Lajton pa je bil s svojim tovarišem daleč spredaj za njimi. Ena sama poteza z ostrim nožem čez grlo, kakor če potegnesh čez gosli — in že ni veliki lovec na tleh več ječal.

Tekumze maščevalc je že skočil dalje. Prvi skalp mu je bil zagotovljen. Že je imel ono trojico pred seboj. Da, zdaj je treba najprej postreliti te tri, ki stopajo roko v roki, potem mu bo četrti, ki stopa za njimi tudi zagotovljen. Nož, pripraven za nov napad, je potisnil nazaj za pas, vrgeč je puško na jermenu čez levoico, vzel je dve puščici med zobe, tretjo pa je položil na lok, se približal nekaj korakov, dvignil je lok, postal, pomeril. — puščica je sikhnila skozi ozračje in se je zadržala tretjemu izmed trojice zadaj v srce.

Rdeče operjeni nastavek puščice je stal kakor goreč cvet na usnjeni srca. Zadeti se je opotekel, ostali so šli dalje. Tekumze je tisti trenutek že nastavlil drugo puščico in je ustrelil. In medtem ko je tudi ta nosilka smrti skoraj neslišno

šinila po ozračju, je oni belec spredaj, ki je pravkar bil še poln življenja in morilske bahavosti, klecnil na kolena, ne da bi se bil zavedel, kaj se je zgodilo.

Tudi druga puščica je zadela; izstreljena je bila s tako močjo, da je gladko predrla moža tam na levi. Brez moči in okrvavljen, začuden, komaj pojmujoč, kaj se je zgodilo, se je zadeti zgrudil. Še je živel trenutek, potem pa je obležal hropeč, negiben, kakor ono listje na tleh.

Cetvorica še vedno ni vedela, kaj se je zgodilo. Dva umirajoča moža sta se zakotalila v zelenju, hropila sta v smrtni borbi in jima ni več bilo rešitve.

»Ben, človek božji, kaj — kaj je s teboj! Prijatelj, človeček — stoj, pokonci! Vstani vendar — vstani! — Strela — preveč si pil — vsega preveč — preveč, dragi Ben!« —

Mož, ki je govoril in stopal na levici in je bil še nezadet, je skušal vzravnat svojega padlega tovariša. Tedaj je videl, kako je vrela kri iz njega. Okrenil se je, zarjul, in že je tudi njega zadela puška maščevalca. Tekumze je meril v grlo, da prepreči njegov krik — in res se je namesto kričanja oglasilo le še grgranje. Še je hotel zadeti kričati, a ni več mogel. Grabil je z rokami divje po zraku. Tedaj je pritekel tomahavk — in tudi to življenje je bilo končano.

Trojica, ki je pravkar se stopala roko v roki in si glasno pripovedovala, kako je zadeta od dveh strelav padla Loganova stara mati, imenovana Mala reka, in kako so nato potegnili čolnčič k bregu, da bi umorjeni ženski sneli skalp — ta zločinska trojica je bila mrtva.

Cetrti, po imenu Jozva Stamp, grobijan, je še držal v rokah krvavi sivolasi skalp Male reke in ga kazal tovarišem: »To bo denarja, fantje, več kakor za bobrovo krzno. To je bil dober posel, zelo dober posel, h kateremu nas je pripravil Gritjuz...«

Presenečen se je ozrl na svoje tri tovariše na tleh in je hitro doumel, kaj se je zgodilo. Kolikor mu je le dalo, se je naglo okrenil, pogledal v

gozd, potem pa nazaj po poti, koder so pravkar šli. Kričnil je iz vsega grla: »Pomoč, pomoč!«

Videl je za nizkim grmom, niti ne pet korakov daleč, čepečega prežečega Indijanca, videl je dvoje žarečih, krvoločnih oči. Ni pa videl noža, ki ga je Tekumze že pogнал po zraku.

Jozva Stamp je hotel nameriti puško, tedaj pa se je nekaj zabliškalo na žarkem soncu — strahovito ga je udarilo v prsi, da je omahnil in se opotekel. Pogledal je po sebi in je videl samo ročaj noža za skalpiranje, ki se je zadržal skozi njegovo lovsko srjako k sruca.

»Tako torej, treba je umreti...« Začuden je tako pomislil in že se mu je zmračilo, že je čul samo neskončno šumenje dreves naokrog...

Tekumze, maščevalc iz temnih gozdov svoje domovine, je priskočil k padlim truplom. Izdri je nož iz srca — in že je bil v štirih, šestih dolgih skokih na prihodnjem ovinku divje steze, koder je bil nekaj prej izginit Bob Lajton s poslednjim svojim tovarišem.

Pritihotapil se je blizu in gledal skozi vejevje. Z divjim zadošenjem je spoznal: bojazni ti beli morilci res niso poznali. Ničesar nista ta dva pričakovala, kar bi ju moglo na tej poti iznenačiti. Zdaj je Tekumze videl, kako sta se obrnila. Črni Lajton je bil trideset, štirideset korakov za svojim tovarišem. Prvo ječanje, prvi kriki ga niso kaj posebno opozorili. Šele, ko je Jozva sam zavpil na pomoč, je bilo Bobu Lajtonu kmalu jasno, da ono ječanje ni bilo oponašanje umirajočih Indijancev, katere so pobili, marveč da so sami postali žrtev napada.

Ko je Lajtonov tovariš hotel zaviti okrog ovinka, je planil Tekumze pokoncu in že je zadonel strahotni bojni krik pravega šavana. Domala je belec trčil ob Indijančeve prsi. Tedajci je odskočil, vendar je bil v takem diru, da se je opotekel, zgrabil z rokami v praznino in je izbuljenih oči videl, kako je Indijančeva pest zamahnila po zraku. Zgrudil se je pod udarcem Indijančevega noža. Isti čas kakor njegova žrtev pa je zgrudil tudi Indijanec na zemljo — niti trenutek ne

poroka! Ali si blazna ali kaj?«

Ko mu pa žena pove, kako je vse to bilo, spozna trgovca, da se ne more ostreti naslednika, ki mu je prisojen. Toda prekanjen se vendar enkrat poskuša spraviti fanta s sveta.

Neke sobote naroči svoji ženi: »Pošlji jutri zeta k pastirjem v goro s pismom, naj zakoljejo jag-nje, ker bomo imeli opoldne goste.«

Potem sede in napiše pismo, v katerem naroči ovčarjem, naj takoj zakoljejo tistega, ki jim pri-nese pismo.

Komaj se zdani nedelja, vstane trgovčeva žena in gre buditi zeta. Toda ta je bil že pokoncu in je opravljal molitve, kakor so ga učili v samostanu. Trgovčeva žena noče motiti njegove pobožnosti, pa zato zbudi lastnega sina in ga pošlje v goro k pastirjem z očetovim pismom.

Kakor hitro se trgovec zbudi, vpraša ženo, kako je naredila.

»Poslala sem sina,« pravi ona, »saj ima čas, ker je nedelja. Kaj bi lenaril in spal! Zeta pa nisem hotela motiti v molitvi.«

Trgovec krikne od žalosti in zbeži v planino. Hiti navkreber, da mu pot v curkih lije s čela in mu začne srce pešati. Do smrti izmučen pride na planino. Prepozno. Od žalosti mu počni srce, ko se zgrudi k mrtvemu sinu.

Medvedkin sin je podedel vse premoženje, kakor so mu to bile prisodile rojenice. Ne ubežiš usodi, ki ti je zapisana!

Otroška igrice: iskanje ključa

Za to igro potrebujemo majhen ključ ali kak drug majhen predmet, ki se da nataktniti na vrvi-co. Vzamemo kakšne tri ali štiri metre dolgo vrvi-co, nataknejo nanjo ključ in vrvi-co na koncih zvezemo, da tvori krog. V ta krog stopijo vsi igralci razen enega, in sicer prav skupaj, tako da imajo vrvi-co in roke za hrbtom. Potem odda-jajo za hrbtom drug drugemu ključ. Eden izmed igralcev sedi na stolu in sredi in ugiba, kdo ima ključ. To bo seveda zelo težavno ugani, ker pre-mikajo vsi igralci roke na hrbtu. Če se zmoti in pokaže takega, ki nima ključa, mu sme ta prislo-niti eno po zadnji plati. Če pa pokaže pravega, gre ta namesto njega v sredo, on sam pa na nje-gov prostor.

DOKAZOVANJE

Estonec in Litvanec se prepirata o kulturi svojega naroda.

Estonec: »Kaj boš govoril! Ko smo pri nas kopali za zgodovinskimi starinami, smo naleteli globoko v zemlji na žico. To je dokaz, da smo poznali že v pradavni dobi brzojav.«

Litvanec: »Prava reč! Pri nas smo pa kopali po zemlji in nismo naleteli na nobeno žico. To je dokaz, da smo imeli že v pradavni dobi brezžični brzojavi!«

prezgodaj, kajti ostro kakor udarec z bičem je zazvižgalo ob njegovem ušesu, je odjeknil strel iz puške. Bob Lajton je bil vse videl, slišal — in je ustrelil. Vsa izkušnost belega graničarja se je izkazala v tem trenutku, ko je bliskovito odgovoril na Tekumzejev nenadni napad.

Tekumze masčevalec pa je začutil vročo ve-selje: vendar enkrat sovražnik! Odkotalil se je v grmičevje, potem pa je spretno kakor divjačina v neslišnem zagonu hitel čez mah, še vedno krvavi nož v desnici. Že spet je zagrmel strel. Lajton je drugič nabil puško. Kroglja je tresčila prav tja, kjer so se zaradi Indijancevih kretanj zazibale veje grmičevja.

Tekumze se ni ganil. Napeto je prisluhnil, po-tem je znova zagorel srd v njem. Napravil je prvo napako. Zavpiti bi bil moral, kakor da je zadet. To bi bilo opogumilo sovražnika in ga za-vedlo k nepremišljenemu dejanju. Najbrž bi se bil približal. To napako si je treba zapomniti. S svojim molkom je samo še razodeval Bobu Lajtonu, da je neranjen, na preži.

Tekumze je pobil šest belih morilcev. Ako ga črni Bob Lajton zdaj ubije, bo vendarle sloves letete pšice šel po vseh vasih med rdečimi in belimi možmi!»

Ta pristno indijanska misel mu je dala no-vega poguma. Zamislil se je v položaj svojega belega nasprotnika, ki je zdaj prav tako kakor on sam ležal negiben na preži. Nihče izmed njiju ni vedel, kod naš išče sovražnika.

Tekumzejev prvi načrt je bil, da se čisto ne-slišno zadrži na svojem mestu in počaka, kdaj se bo zganil sovražnik. Ni bil daleč od njega, to je vedel po obih streljih. Indijanec je bil celo pre-pričan, da je čul šumenje, povzročeno od zelo nepredvidnih kretanj, kakor bi bil graničar nabi-jal puško. Toda ni bil čisto prepričan o tem. Tako spretno in tiho se je oglašal Bob Lajton. Sicer pa je Indijanec vedel, da potrepljivost belcev ni velika. Slej ali prej se bo oni tam že zganil. Lajton mora Indijanca izslediti ali pa zbežati!

Tekumze je pomislil: Ali sploh ve črnolasec, da

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
11					12			
				13				
	14		15		16		17	
18			19				20	21
22			23				24	
25					26			

Vodoravno: 1. Država v Južni Ameriki. 9. Vlada, kadar nihče ne govori. 10. Stara plo-skovna mera. 11. Spis, ki nekaj opisuje. 12. Zelo belokožni ljudje jih dobijo od solnca (ednina). 14. Naslov nekdanjih turških sultanov. 18. Pi-jača starih Slavanov. 19. S to besedico staviš pogoj. 20. Neprijeten mrčes. 22. Jaz v srbohr-vaščini. 23. Besedica, ki jo izreče zmagovalc v šahu. 24. Nikalnica. 25. Ognjenik v Italiji. 26. Slovenski zgodovinar.

Na v p i č n o: 1. Rimski bog ljubezni. 2. Označ-ba za čin, če kdo komu kaj nasilno ukrade. 3. Goba z drugo besedo. 4. To izrečeš, če koga siliš, naj izpije vse vino iz kozarca. 5. Vojaško orožje. 6. Krstno ime ene izmed ženskih oseb v Finžgarjevem romanu »Pod svobodnim soln-cem«. 7. Gol z drugo besedo. 8. Mohamedanski bog. 13. Na koncu stavka jo napraviš. 14. Sli-šati je treba tudi drugo ... zvona. 15. Odlična ženska s tujo besedo. 16. V močvirni zemlji se koplje in se rabi za kurjavo. 17. Pripadniki div-jeja naroda, o katerem ni več sledu. 18. Del voza. 21. Šahovski izraz za napad na kraljico.

Rešitve ugank iz št. 26. Križanka: vodo-ravno: 1. Aškerc, 5. črt, 8. Nil, 9. plen, 10. tvar, 11. slava, 12. planil, 13. ne, 14. hren 15. ro, 16. zvečer, 18. kila, 20. tako, 23. Zilja, 25. Boč, 26. na, 27. skale; navpično: 1. Anton, 2. šiv, 3. klas, 4. rž, 5. član, 6. revir, 7. tnal, 9. planet, 11. sleč, 14. hvala, 16. Zlin, 17. Raba, 19. iz, 21. kol, 22.

ima opravka z enim samim nasprotnikom? Mar ni najbrž prepričan, da je njegove tovariše na-padla cela tolpa rdečkožcev. Pijani ljudje niso mirni, gotovo je Lajton slutil, da so oni, ki so zdaj tako tihi, že mrtvi. Takšnega dejanja ni mogel prisoditi nemu samemu rdečemu bojev-niku. Gotovo bo črnolasec v strahu čimprej zbe-žal. Ostala mu je samo ena pot: proti naselbini ob Modri reki. Na desno in levo roko od steze je bil sam pragozd, tam je gotovo slutil polno od spredaj imeli izgube. Da, obkrožiti ga hočejo, obkrožijo sovražnika, čim se boje, da bi v napadu Indijancev. In Lajton je pač vedel, da rdeči takoj da ga zajamejo od zadaj, tako je mislil.

Tekumze je počasi drsel nazaj, vedno misleč le na to, da ne bi povzročil niti najmanjšega šuma in da bi bil krit od vseh strani. To mu ni bilo težavno v tem gostem grmičevju pragozda. Toda skoro nemogoče je bilo oddaljevati se brez šuma. Računati je moral tudi s tem, da bo takoj prižvižgala krogla, kakor hitro se zganejo veje nad njim. Poleg bivolske sledi je moral precejšno pot preplaziti, ker sicer ni bilo nobene možnosti, da bi prišel na desno. Če bi pa nadaljeval po poti ali če bi šel čez njo, bi ga to pač izdalo. Kratka pot ga je veljala pol ure opreznosti in potrpljenja. Zadensko je moral plezati in se kriti od spredaj. Naposled pa je bilo mogoče, da je ka-teri izmed prej potolčenih vendar še živel, ker se je morda samo onezavestil. Tekumze se je za-vedal svoje pesti, toda previdnost je poglavitna reč. Skoro tik ob onih, ki so bili obležali, je moral nazaj. Zdajci so mu je odprla globel v pragozdu. Izginil je v njej.

Drugič se je nagrbancilo njegovo čelo: zakaj ni takoj po prvem strelu naskočil Lajtona, ki bi bil moral zaradi izpraznjene puške seči po nožu in sekiri? V tem načinu boja se je mladi šavan lahko boril z vsakim belcem! Spoznaval je, da je pač res še mlad in neizkušen. Tak bojevnik, kakršen je Kornstalk, veliki glavav njegovega rodu, pač ne bi zagrešil take napake. In spet je pomislil: »To si mora Leteča pšica zapomniti!

oče, 24. as. — Dopolnilnic a: lemez, petek, berač, Semič, dekan, glava, astma, senca, žetev, vdova, evnuh, Ethin, ovira, asket; pregovor so glasil: Lepe besede glas seže v deveto vas.

Pouk o živalstvu

Kakor se otroci v šoli boje učitelja, tako se boji učitelj nadzornika. V neki šoli se je hotel učitelj postaviti, da je res storil vse, kar je mo-gel, da je mladino naučil vsega, kar zahteva višje šolsko oblastvo. Vse je z otroki ponovil in naposled je prišel na vrsto prirodopis živalstva.

Po steni so bile razstavljene podobe raznih domačih in tujih živali. Učitelj je s palčico kazal na slike in izpraševal: »Boštjanček, kaj je to?«

Boštjanček je pogumno vstal in odgovoril: »To je osel, gospod učitelj.«

Ko mu je učitelj pokazal še druge živali, je Boštjanček vse poznal. Nazadnje je pokazal še eno žival, in tudi to je Boštjanček poznal: »To je pa bik!«

Tedaj je učitelj stopil pred tablo in otroke poučil: »Res, to je bik, dragi otroci, ali gospodu nadzorniku morate reči junec.«

Otroci so vsi prikimali in učitelj jih je spustil iz šole prepričan, da bo njegova šola v nadzor-nikovih očeh dobila sloves kakor redkokatera druga.

Pa je prišel nadzornik. Spraševal je vse od kraja in nazadnje tudi, kako se imenujejo ži-vali, ki visijo naslikane na steni.

In spet se je postavil Boštjanček. Vse je znal in ko mu je nadzornik pokazal bika, je pogumno odgovoril: »Junec!«

Ali nadzornik je tedaj zmajal z glavo in ne-kaj časa nejeverno in vprašujoče pogledaval Boštjančka.

Tedaj pa je Boštjanček nadzorniku kar na-ravnost povedal: »Veste, gospod nadzornik, go-spod učitelj nas je tako naučil. Rekel je, da njemu lahko pravimo -bik, vam pa da smemo reči samo junec...«

Vrnil mu jo je

Zivela sta soseda Gašper in Boltežar, ki si nista bila prav prijatelja. Gašper je imel lepo knjižnico. Nekoč pa je prišel k njemu Boltežar in ga poprosil, naj mu kakšno knjigo posodi.

»Zelo mi je žal,« ga je zavrnil Gašper. »Knjig načelno ne posojam. Če bi radi kaj brali, pri-dite k meni na dom, in če boste hoteli, boste lahko čitali ves dan.«

Čez nekaj dni pa je prišel Gašper k svojemu sosedu in ga poprosil, naj mu posodi lopato.

»Zelo mi je žal,« ga je tedaj zavrnil Boltežar. »Lopate načelno ne posojam. Če bi jo pa radi imeli, pridite k meni na vrt, in če boste hoteli, boste lahko kopali ves dan!«

Tekumze je ves žarel. Ali naj mu nemara mo-rilec Malega sončeca zdaj še pobegne? Tenskvata-va je bil vendar rekel, da je veliki črnolasi lovec ustrelil Malo sončece, svetiolasega sedem-letnega Loganovega sinčka. Ko se je Tekumze zdaj plazil zadensko, je njegov duh bil daleč stran od napa. Zdajci pa je naenkrat spet navdala Tekumzeja grozna krvoločnost, neusmiljen srd nasproti belemu morilcu, ki je tako hladno pokon-čal sinčka bele žene, pripadnika lastnega rodu. In ko je zdajci pomislil na veliko ljubezne svojega spoštovanega dobrega učitelja Logana do otroka, Logana, ki je bil najmiroljubnejši človek med vsemi prebivalci ob meji, so mu znova zaplamtele oči.

Tiho je bilo v gozdu. Topla, vlažna pomlad je to leto obložila vse veje gostega, zapletenega drevja s svetlozelenim lističjem. Mah je bil, pri-kupno zelen in vlažen, razprostrt kakor velike blazine. Cvetice so se bohotile v prvem mraku, žarele so in širile vonj. Celi otočki visokega šibja in ločja, gosto porasli in prepletenimi z vitkami opletavkami, so stali nemo in togo, nikak vetrček se ni zapletel vanje. Tu in tam pod orjaškimi debli, ki bi jih dva, trije možje, komaj objeli, je vabila nežna travica. Tam zunaj izven gozda je žarela suha pomladna vročina tega dne, toda tu v mračni senci predvečerja je bilo vlažno in hladno. Mlake, podobne majhnim močvirjem, so še stale po poslednjem dežju črne in motne. Mo-gočne krošnje drevja, opletenega s srebotjem, so prepuščale le redke žarke do zelenih tal.

Samo tam, kjer je ležal na tleh starinski orjak, zadet od strele ali zrušen od starosti, ki je ob padcu potegnili s seboj na tla druga manjša dre-vesa in jih pokopal pod seboj, je silila luč sinjega drevja skozi odprtino v gozd. Tam je rodovitna, deviška, še od nobene človeške roke zlorabljenj zemlja pognala nova, mlada, čila debelca pro-jnebu, vitka kakor zelene sulice. Trajalo je vedno le nekaj kratkih let in že je bila takšna odprtina znova izpopolnjena.

(Dalje)

Ženski vestnik

Lepota terja stalno nego

Mnogo je žensk, ki mislijo, da stane stalna telesna nega bogve koliko denarja in časa. To pa ni res. Tudi najsiromašnejša ženska si lahko privoščiti vsak dan primerno telesno nego, ki ni potrebna samo za lepoto, temveč tudi za zdravje.

Glavno je, da si zvečer, preden gremo spat, dobro umijemo obraz in roke. Če imamo na obrazu zelo suho kožo, si jo lahko natrimo z navadnim vazelinom ali pa s kako mastno kremo. Če nimamo presuše kože, tedaj si ne mažimo obraza za noč. Roke in ustnice bi si pa morale vsak večer namazati z glicerinom ali z vazelinom, da bo koža mehka in voljna. Pred vsem si je pa treba vsak večer umiti zobe, ker ima gnoloba ponoči obilo časa, da se zagriže v zobovje. Večerno umivanje zob je iz zdravstvenih razlogov mnogo važnejše od jutrnjega. Iz ničurnosti si pa mora vsaka ženska tudi zjutraj umiti zobe in dobro izplakniti usta, da bo njen dih prijeten. Zjutraj si spet umijemo obraz, najprej z vročo, potem pa še z mrzlo vodo. Tiste ženske, ki imajo premastno kožo, lahko primejšajo hladni vodi nekaj kapljic limonovega soka.

Močne ženske naj ne jedo preveč močnih reči, česar se sicer v teh časih ni bati. Jejite sadje, zelenjavo in mnogolično hrano. Telovadite vsak dan petnajst minut pri odprtem oknu, ako že po svojem poklicu ne opravljate telesnega dela. Hodite mnogo peš! Ne spite dalje ko osem ur na dan.

Pred vsem pa pazite na svoje zdravje. Če čutite, da v vašem telesu kaj ni v redu, pojdite k zdravniku! Ne zanemarjajte svojega zdravja. Zdravje je lepota, in vsaka zdrava ženska je privlačna! Za zdravje kože na obrazu je potrebno, da se varuješ šminkanja, ki uničuje kožo, medtem ko kreme kože pretežno koristijo.

Suhe borovnice so zdravo živilo

V vojnem času moramo gledati na to, da se čim bolj založimo tudi s sadjem vseh vrst, da ne bo hrana preveč enolična. Zato ne pozabimo borovnic, ki jih lahko posušimo, pri čemer ne potrebujemo sladkorja. Posušene borovnice ne izgube prav ničesar na svoji vrednosti in jih pred rabo le namočimo in skuhamo. Borovnice lahko rabimo pozimi za nadev, kompot, omako in podobno.

Ciste in nezmečkane borovnice razprostrimo na debelejši papir, ki ga postavimo na štedilnik, ko nehamo kuriti, ali pa na solnce. Paziti moramo, da se jagode res suše, to je venejo in da se ne začnejo napihovati in izcejati sok. Ako sušimo na štedilniku, plošča ne sme biti prevročna, da se ne bi borovnice kuhale v lastnem soku. Večkrat jih moramo premešati, da se enakomerno suše. Ko so primerno suhe, a še voljne, jih shranimo v steklene kozarce, škatle ali vrečke. Hraniti jih moramo na suhem kraju, ker borovnice zelo hitro vsrkavajo vlago in se potem pokvarijo. Na primernem prostoru pa drže po več let.

Iz presnih borovnic lahko napravimo odlično marmelado. Pri tem je važno, da terja borovničkova marmelada le malo sladkorja in se že zaradi tega izplača v današnjih dneh. Iz borovnic pa skuhamo lahko tudi sok, ki je prav tako dober kakor malinovec.

Borovnice, presne in posušene, so zelo redilne, ker imajo v sebi vrsto človeškemu telesu potrebnih snovi. Zraven tega pa so še zdravilne. Sveži sok borovnic zdravil vnetje v ustih, požiralniku, želodcu in v črekih. Posušene jagode pa so odlično zdravilo proti driski in notranjim krvavitvam.

Za kuhinjo

Riževi krapl. Skuhaj riž, da bo prav mehkega in gost. Med kuhanjem mu dodaj sladkorja. Zmoči lepo desko v vodi, razmaži na njej riž za pol prsta debelo in pusti ga, da se na pol shladi. Potem izreži s kozarcem krape in jih vse obrni. Polovico teh izrezkov namaži s kakršnokoli marmelado, z drugo polovico pa jih pokrij tako, da pridejo strani, ki so bile prej spodaj, zdaj v sredo. Krape povajljaj nato v raztepenem jajcu in pa v drobtinah, če jih imaš. Speci jih na sirovega maslu.

Rožičeva torta z borovnicami. Napravi testo iz 25 dekagramov rožičeve moke, 10 dekagramov

enotne moke, nekaj sladkorja (ali tudi sahariana), malo sirovega masla (če ga imaš), štirih decilitrov mleka (lahko tudi nekoliko razredčenegega), dveh pecilnih praškov, nastrganih lupin z dveh limon in dveh rumenjakov. Da je testo bolj rahlo, mu dodaj sneg enega beljaka. Nato zlij testo v namazano pekačo, razmaži po vrhu še sneg drugega beljaka in nadevaj po vrhu snega borovnice. Borovnic lahko daš precej, da je torta prav sočna. Pečeno shladi, prereži čez pol in namaži z marmelado. Torto potresi še s sladkorjem. Namesto borovnic vzameš tudi lahko češnje, slajšo vrsto višenj, ki pa terjajo malo več sladkorja, ali pa jabolko.

Paradižnikov rižoto. Pet paradižnikov kuhaj v loncu z majhno količino vode. V kozici pa praži na masti drobno sesekljano čebulo, na katero deniš primerno količino opranega riža. Ko se riž malo popraži, ga polij s paradižniki, ki si jih pretlačila, vse osoli in pusti počasi vreti pol ure.

Kokošja ali golobja juha. Zelodec, glavo, noge in peroti kokoši ali golobov zrežemo na koščke in jih opravimo na masti hkratu z zelenjavo za juho in s kosom čebule. Ko to nekoliko zarumeni, zalijemo z juho ali pa z vodo. Posebej naredimo svetlorumeno prežganje in ga pridemo juhi. Nato kuhamo vse skupaj, dokler ni meso popolnoma mehko. V juho denemo lahko tudi malo cvetače in nekoliko zelenega graha. Na juho zakuhamo potem kakšne cmokce ali pa riž.

Češnje z medom. Izpuli češnjam peclje. Za en kilogram češenj segrej 70 dekagramov medu in četrt litra vode ter deni vanj češnje, da počasi zavrejo. Čez malo časa jih odstavi. Po 24 urah jih prevri še enkrat. Potem zloži češnje v steklenice, sok pa še bolj pokuhaj in vlij mrzlega na češnje. Steklenice nato zaveži in shrani.

Marmelada iz rabarbare. Z rabarbarinih listov poreži vso zelenjavo, stebelca pa razreži na koščke, operi in skuhaj v sopari. Potem jih pretlači, sok stehaj in na vsak kilogram soka pridene en kilogram sladkorja in lupine polovice limone. Zdaj kuhaj na hudem ognju, da se zgosti kakor vsaka druga marmelada. Še vročo marmelado deni v steklenice, in ko se čisto ohladi, zaveži s pergamentnim papirjem. Da ne bi marmelada morda plesnela, daj v kozarce salicilnega praška, in sicer v vsak kozarec za nožev vrh.

Borovnična marmelada terja manj sladkorja. Očiščene borovnice pretlači skozi sito. Stehajte sok in deni vanj na vsak kilogram soka 30 do 70 dekagramov sladkorja. Postavi posodo s pripravljanim sokom na hud ogenj in neprestano mešaj. Ko marmelada že kakih 20 minut vre, je deni malo na krožnik in postavi na hladno. Če postane trda, je dovolj kuhana, če pa se ne strdi, jo še malo kuhaj in jo ponovno preskusi. Ko je dovolj kuhana, jo deni še vročo v suhe steklenice in ko se čisto shladi, jo zaveži s pergamentnim papirjem.

Rabarbaro in ribezelj vkuhavamo lahko brez sladkorja. Ker ni sladkorja nad dnevno uporabo, si gospodinje lahko pomagajo s tem, da vkuhajo nekaj sadja brez sladkorja. Za rabarbaro in ribezelj ne potrebujemo sladkorja. Ribezelj očistimo in napolnimo z njim temeljito pomite in nekoliko žveplane kozarce, potem ga pa zalijemo z zavrelo in ohlajeno vodo. Kozarce sme biti napolnjen samo do petih centimetrov pod robom. Zapre kozarce lahko takoj spravimo v jedilno shrambo.

Ne pozabi si pripraviti gobji prašek. V to svrhu so dobre vse užitne gobe. Tudi lišičke, ki sicer za sušenje niso primerne. Za prašek moraš gobe prav natančno očistiti, nato jih razrežeš na listke in posušiš delno na solncu, delno na peči, da hrustajo. Potem jih zmleješ v kavnem mlinčku, iz katerega pa moraš prej odpravi duha po kavu, ker mora gobji prašek dišati le po gobah. Prašek shrani v pločevinasti posodi na suhem prostoru. Rabiš ga pozimi za dodatek juhi in omakam, katerim zelo izboljša okus.

Samo sveža jajca se smejo vlagati. Zdaj se začena čas za vlaganje jajc. Vlagati pa smeš samo sveža, ki niso stara nad teden dni, in pa prav nikake razpoke ne smejo imeti. Najbolje vzdržijo jajca, vložena avgusta in septembra.

Če je jed preslana. O omiljenju prevelike slatosti jedi smo objavili že več nasvetov. Naj navedemo še tegale: V jedi, ki je preslana, kuhajmo nekaj kosov krompirja, ki jedi ne pokvari, vsrka pa odvišno sol.

Stara kokoš bo mehka, če jo pred kuhanjem zunaj in znotraj namažemo z namiznim ali oljnim oljem in jo tako pustimo 12 do 15 ur.

Koristni nasveti

Sočivje in drugo povrtnino nabiraj zjutraj. Zvečer ni dobro nabirati plodove za drugi dan, ker so rastline po dnevni vročini ovele in medle. Zato naberimo rajši zgodaj vse, kar potrebujemo za ves dan. Jutrnji hlad in rosa dasta

svežo in zato okusno zelenjad. Vsak dan naj se pobere samo toliko, kolikor je potrebno čez dan. Tudi je važno, da pospravljamo pravočasno, torej takrat, ko je rastlina najpripravnejša za uživanje in tako zrela, da lahko govorimo o popolni izrabi zemlje. Vablivo gledajo na primer prve redkvice iz zemlje, pa vseeno kaže počakati, da primerno odebele. Predolgo jih pa tudi ne smemo pustiti v zemlji, ker olesene. Isto velja za solato, za sočivje in zelje vseh vrst. Nizki fižol obirajmo rajši večkrat v manjših množinah, ker je plodnejši, če ga večkrat obiramo. Prezrele rastline odtegnejo zemlji preveč moči. Razumljivo, da se naj vsi zreli plodovi pospravljajo previdno, ne da bi se korenine ruvale ali majale.

Naberimo si lipovega cvetja. Najboljše je cvetje, ki je šele napol odprto. Suši ga v senci, a hitro. Lipov čaj ima prijeten okus in je dober nadomestek za pravi čaj. Po vrhu tega je lipov čaj zdravilen za prehlajene. Je pa tudi krepčilno sredstvo za želodec, ledvice in mehur in pomirjevalno sredstvo. V ta namen ga piješ z medom in zvečer laže zaspiš, če trpiš za nespečnostjo. Staro lipovo cvetje nima več toliko zdravilnih moči kakor novo. Da posušeno lipovo cvetje ne izgubi prijetnega vonja, ga shrani v primernih skatlah ali drugih posodah na suhem in zračnem prostoru.

Kaj napravimo, če začno korenine lončnice gniti. Gójteljicam sobnih rastlin se je gotovo že zgodilo, da jim je ta ali ona rastlina začela v lončku gniti. Temu se ognemo, če pazimo, da rastlina nima prevelikega lončka. Zakaj skoro zmerom začnejo korenine razpadati, ker je lonček prevelik. Kakor hitro zapazite, da so začele korenine gniti, morate rastlino takoj vzeti iz lončka. Korenine operite nalahno z mlačno vodo in previdno odrežite vse obolele korenine. Potem jo presadite v manjši lonček, ki ste ga napolnili z novo prstjo. Presajene rastline je treba izpočetka previdno in prav malo zalivati. Če jih preveč zalivate, bodo kljub presaditvi dalje gnile.

Volneno obleko in perilo ne smete namakati. Milimo in peremo jo takoj v mlačni vodi. Tudi izpiramo jo samo v mlačni vodi. Zato pazimo, da ne bo vroča! Oprane ne obesažmo, ampak jo položimo na desko, da se posuši.

Zgodba o Aronovem konju

Aron je jezdil konja po stepi in srečal Izaka. Kar je tvoje je moje, kar pa je moje, ni tvoje, si je mislil pretkani Izak in lepo snel Arona s konja, na katerega je potem posadil samega sebe.

Aron je šel naslednjega dne k orožnikom in jim obrazložil vso zgodbo.

Vodja orožniške postaje je dal poklicati pred sebe Izaka, toda ta je vztrajno trdil, da konja ni nikomur vzel, temveč da ga je le našel.

»Kako si ga mogel najti, ko sem pa jaz sedel na njem,« je jadirkoval Aron.

»Ali je to res?« je nahrulil orožniški vodja Izaka.

»Res, res sem našel obadva, konja in Arona,« je pojasnjeval Izak, »ker pa Arona nisem potreboval, sem ga pustil v grmovju in vzel samo konja s seboj...«

V JEZI

Novi predstojnik slugi, ki ga prvič sreča: »Enkrat za vselej vam povem, da me dostojno pozdravite, če me srečate.«

Sluga: »Pro-prosim, gospod, vas nisem spoznal.«

Predstojnik: »No, nikar ne delajte takega obraza, kakor da ne bi znali razločevati vola od osla...«

BOŽJI DAR

Možek in ženka sta se hudo spila. Pa je v hudi jezi dejala ženka: »Ti pozabljaš, da je žena bčji dar...«

Ko še ni prav končala svojega stavka, je stopil v stanovanje berač in milo zaprosil: »Dajte siromaku kak božji dar!«

Možek je hitro pokazal na ženko. češ: »Vidiš, tam ga imaš...«

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Poročena?«

Priča: »Da, dvakrat.«

Sodnik: »Starost?«

Priča: »Petindvajset let!«

Sodnik: »Ali tudi dvakrat?«

SOVRAŽNIKE IMAJO RADI

Misljonar (med ljudožrci): »Ljubite tudi svoje sovražnike kakor samega sebe!«

Ljudožrski poglavar: »Saj jih imamo zelo radi, kadar jih pečene jemo...«

DOMAČE NOVICE

*** Ekselencija Visoki komisar v prostorih zavoda Banco di Roma.** Visoki komisar, ki je bil ob otvoritvi ljubljanske podružnice zavoda Banco di Roma odsoten, je 27. junija dopoldne posetil urade, kjer je ta velika italijanska banka že začela svoje poslovanje v novi pokrajini. Ekselencija Graziolija so sprejeli ravnatelj zavoda, ki mu je poverjen nadzor nad kreditnim poslovanjem, in uradniki banke. Visoki komisar je posetil ravnateljstvo urada, ogledal si je naprave zavoda in je izrazil svoje zadovoljstvo nad začetnim delovanjem. Ravnatelj g. Dredaso je Ekselencijo Graziolija pozdravil z izrazi tople zahvale za posej in mu zagotovil, da bo zavod storil vse mogoče, kar služi gospodarski in finančni okrepitvi nove pokrajine.

*** Pojasnilo o kretanju ob železniških progah.** V zvezi z odredbo z dne 20. junija 1942-XX, tičejo se kretanja in postajanja v globini 1 km ob železniških progah, se pojasnjuje, kakor že nedvoumno izhaja iz besedila naredbe same, da se smejo prebivalci hišnih skupin ali posameznih hiš, stoječih v globini kilometra, za katerega je prepovedano kretanje v času zatemnitve, svobodno kretati in postajati v omenjenem pasu v dnevni urah.

*** Pojasnilo k razveljavitvi zaznamovanih bankovcev.** Zadnjič smo poročali o vsebini naredbe Visokega komisarja o neveljavnosti kakorkoli prenejenih bankovcev in novcev in o obveznosti njih oddaje. Po tej naredbi se razglašajo za neveljavne in izven obtoka državni novci in bankovci, prenejeni, zaznamovani ali pretiskani s kakršnikoli znakom, besedilom ali besednimi ali imenskimi kraticami, ki ne spadajo v njih svojstvena označenja. Take novce in bankovce mora vsakdo izročiti oblastvu z navedbo, kje jih je dobil, če mu je to znano. K tej naredbi je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal še pojasnilo, da se nanašajo omenjeni predpisi samo na one novce in bankovce, za katerih so bili na kakršnikoli način vtisnjeni znaki, besedila ali kratice, ki pomenijo zaničevanje ustavnih institucij Oboroženih Sil, pravnega reda italijanske države in njihovih emblemov, ali ki so v splošnem žaljivi za ugled in za čustvovanje italijanskega naroda.

*** Dr. Gustav Gregorin je preminil.** Zadnjega junija je v ljubljanski bolnišnici umrl v visoki starosti 82 let g. dr. Gustav Gregorin. Rajniki je bil do zadnjega duševno čil. Smrt mu je pospešila pač nesreča, ko si je bil marca zaradi poledice zlomil nogo. Dr. Gregorin ima za seboj življenje, polno dela. Bil je odvetnik v Triestu in se je po svetovni vojni naselil v Ljubljani, kjer se je še mnogo s peresom udejstvoval zlasti na gospodarskem področju. Sicer pa je v zadnjih letih spričo visoke starosti živel mirno življenje. Zapustil je soprogo go. Rozo in hčer go. Danico, soprogo profesorja konservatorija g. Pavla Rančigaja. Slava zaslužnemu možu, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

*** Smrt vseučiliškega profesorja dr. Frana Ilešiča.** Po daljšem bolehanju je na ljubljanski kliniki umrl 1. julija vseučiliški profesor dr. Fran Ilešič, eden izmed naših najplodnejših znanstvenikov. Stel je 70 let. Zadnje čase je bil že zelo slaboten. Rajniki je bil zadnja leta redni profesor za slovenščino in književnost na zagrebškem vseučilišču. Rodil se je 1. 1871. pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Študiral je gimnazijo v Mariboru, vseučilišče pa v Gradcu. Dr. Fran Ilešič je toliko delal na naši kulturni njivi, da ga po pravici prištevamo med najodličnejše javne delavce. Slava spominu zaslužnega moža. Zalujočim svojcem iskreno sožalje!

*** Novomašniki ljubljanske škofije.** V nedeljo 8. julija bodo prejeli tretji red letošnji novomašniki ljubljanske škofije, in sicer: Alojzij Duhovnik iz Preske, Karel Erjavc iz Višnje gore, Franc Kozjak iz Smednika, Ivan Markič iz Naklega, Anton Mušič iz Mengša, Maks Ocep iz Komende, Jožef Ogrinec od Sv. Gregorja, Jožef Pelan iz St. Vida pri Vipacju, Franc Pustotnik iz Sel pri Kamniku, Ivan Remškar iz Brezovice, Ludovik Šivic iz Mošenj, Martin Tavčar iz Stare Oselice, Ladislav Tomazin iz Tržiča, Anton Trdan iz Ribnice in Franc Vrolih iz Spodnje Polskave.

*** Povišanje plač kmetijskim delavcem.** Te dni so se med Združenjem kmetovalcev in Pokrajinsko delavsko zvezo zaključila pogajanja za zvišanje plač kmetijskim delavcem na Langerjevih posestvih pri Novem mestu. Sklenil se je mezdni sporazum, s katerim se plače delavcev na omenjenih veleposestvih zvišujejo povprečno za 75 odstotkov. Delavci obdrže tudi v bodoče vse dajatve v naravi, ki so jih prejemale

doslej. Razgovori za splošno povišanje plač so med obema sindikalnima združenjima že v teku.

*** Kovanci po 20 čentezimov.** Da ne bo pomot, je treba pojasniti, da so kovanci po 20 čentezimov, ki imajo na eni strani šesterkotnik, še veljavni in ostanejo v prometu, medtem ko niso veljavni tisti, ki imajo glavo Italije, ki drži v rokici klas. Te je treba zamenjati.

*** Smrt bivšega župana v Velikih Laščah.** Po dolgi bolezni je v Velikih Laščah v 65. letu starosti preminil lesni trgovec in posestnik g. Franc Andolšek. Dolega leta je bil župan v domačem kraju. Zanimal se ni samo za svoje gospodarstvo, temveč tudi za splošna gospodarska vprašanja in prosveto. Pokojnik je bil splošno znan in priljubljen. Njegovim svojcem iskreno sožalje! Bodi mu blag spomin!

*** Preklic priznanja starokatoliške cerkve.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je s posebno odredbo preklical priznanje starokatoliške cerkve v naši pokrajini. Starokatoliška cerkev ima pri nas malo vernikov, med katerimi deluje, ker dopušča razporoko, zlasti v zakonskih rečeh tako, da je treba smatrati to delovanje za očitno nasprotujoče javnemu redu fašistične države in katoliškemu izročilu prebivalstva Ljubljanske pokrajine.

*** Dan se že krajša.** Predzadnjo nedeljo smo imeli najdaljši dan in najkrajšo noč. To je bil začetek poletja, ki bo trajalo do 23. septembra. Poletje se je začelo letos z lepim vremenom, ki je prišlo zelo prav kmetovalcem za košnjo. Dež, ki je padel zadnje dni, je bil že spet zelo potreben.

Iz Spodnje Štajerske

Celjski peki so imeli poučni tečaj. V nemirnem letu 1848. so delavci, ki so takrat gradili južno železnico, uprizorili v Celju pravo revolucijo proti celjskim pekom, ki so pekli pre slab kruh. Šele narodna garda je preprečila hujše posledice. Zgodovina pravi, da je bil nato kruh v Celju boljši. Sicer pa je že leta 1771. stala na celjskem Glavnem trgu železna kletka, v katero so zaprlj peka, če je pekel premajhne hlebce. Teh dogodkov se spominjajo listi, ko je bil te dni tudi v Celju prirejen posebni tečaj za pekovske mojstre in pomočnike, da se naučijo novega načina krušne peke.

Zveza hmeljarjev v Savinjski dolini je 13. hmeljarska zveza v Nemčiji. V Savinjski dolini so znatno zmanjšali hmeljske nasade, in sicer kar za 73 odstotkov, število rastlin pa za 71 odstotkov. Po tem poročilu, ki je uradno, je opustilo gojenje hmelja 1411 obratov. Hmelj so ohranili le še na 644 in pol hektara. Vseh hmeljarjev je zdaj 2686. Kljub temu pa predstavljajo površina savinjskih hmeljskih nasadov še vedno šest odstotkov nasadov v Nemčiji.

Huda avtomobilska nesreča se je primerila v okolici Maribora. Velik avto se je na ostrem ovinku dvakrat prevrnil. Vsi potniki so obležali pod vozom s hudimi poškodbami. Delavec Martin Duh je izdihnil kmalu potem, ko so ga pripeljali v mariborsko bolnišnico. Trije njegovi tovariši, 40letni Jožef Lovrenčič, 39letni tesar Franc Mohorko in 40letni tesar Anton Germ, pa so si polomili noge in rebra in so bili z reševalnim avtom prav tako pripeljani v bolnišnico. 32letni kartonažni mojster Janez Zorko in še nekateri potniki so nekaj laže poškodovani.

Iz Hrvatske

Rumunski kralj je odlikoval dr. Pavelića. Rumunski poslanik v Zagrebu Dimitru Buzdugan je izročil Poglavniku veliki križ reda Karola I., s katerim ga je odlikoval rumunski kralj Michael. To je najvišje rumunsko odlikovanje, s katerim se odlikujejo samo vladarji.

Hrvatsko odlikovanje slovaškega vrhovnega poveljnika generala Čatloša. Te dni se je mudil v Zagrebu vrhovni poveljnik slovaške vojske general Čatloš. Sprejel ga je najprej vojskovodja Kvaternik, potem pa je bil svečan sprejem pri Poglavniku. Ob tej priliki je bil general Čatloš odlikovan z redom krone kralja Zvonimira s pravico do naslova viteza.

Iz Srbije

Prijava Nemcev v Srbiji, ki so prispeli iz Spodnje Štajerske in Gorenjske. Nemškimi oblastvom v Beogradu se morajo prijavit bivši jugoslovenski državljani nemške narodnosti, ki so prispeli v Srbijo iz Spodnje Štajerske, Koroške in Kranjske. Prijava je obvezna za osebe, rojene od 1. 1897. do 1. 1924. Nemško časopisje, ki objavlja ta razglas, opozarja, da se to tiče le Nemcev, ki so bili državljani bivše Jugoslavije.

PO SVETU

Prvi podrobni podatki

o magijskem ljudstvu

Misionar Chiomio, ki je več let živel v južno-zahodni Abesiniji, je zbral važne zemljepisne, narodpisne, jezikoslovne in druge podatke o deželi in ljudstvu, ki živi v južnozahodni Abesiniji, zlasti o Magih, med katerimi je oznanjal krščansko vero. V svojih spisih pravi omenjeni misijonar med drugim tudi tole:

Magi žive med gornjim tokom reke Akoba, južnim delom Oma in abesinsko-sudansko mejo. Sami se imajo za potomce nekdanjih Amharov in so se po hudih bojih naselili na zdajšnjem kraju v 18. stoletju. Po narodnosti pripadajo gimirskemu plemenu, to pa spet veliki narodnostni skupini, ki žive v deželah južnozahodne Abesinije.

Med Magiji sta predvsem dva glavna družabna sloja, in sicer rdeči ali gospoda in črni ali preprosto ljudstvo. Italijanska uprava jih je razdelila v 19 različnih skupin. Računajo, da je danes vseh Magov okoli 5000. To je približno le petina tistega prebivalstva, kolikor ga je bilo v teh krajih ob času amharske zasedbe l. 1898. Področje na katerem živi to afriško ljudstvo, meri okrog 2500 kvadratnih kilometrov in znaša povprečna gostota prebivalstva komaj dve duši na kvadratni kilometer.

Z magijskim jezikom se je prvi bavil misijonar Torelli, ki je napisal tudi magijsko slovnico. Ta jezik je precej podoben tistim, ki jih govore sosednja afriška ljudstva.

Magi so kmetje in pastirji. Orodje in orožje si izdelujejo iz železa in bakra, obleko pa iz živalskih kož. Kože uporabljajo tudi za izdelovanje raznih okraskov. Ozemlje, na katerem žive, je v letih 1898. in 1900. pripadlo Abesiniji, abesinskega jarma pa jih je rešila pred petimi leti italijanska zasedba te afriške dežele.

× **Kolo s plutovinastimi obroči.** V Lausani je neki iznajdljivi izdelovalec koles dokazal, da je gumijaste cevi pri kolesih možno nadomestiti kar s plutovinastimi obroči. Ti obroči so narejeni iz petih plasti plutovine, ki so po kakovosti različne in pritrjene druga na drugo prav na poseben način, tako da se zde celota. Takšen plutovinasti obroč je izredno prožen in poleg tega tudi zelo trpežen. Iznajditelj pravi, da je s takšnim kolesom možno voziti celih 60 ur po najbolj razdrapani in razmočeni cesti. Nove vrste obroči imajo pred gumijastimi obroči predvsem tele prednosti: Cevi ni treba polniti z zrakom, kolo med potjo ne more počiti, obroč pa je možno prav tako kakor čevlje »potemplatiti«, kadar se preveč obrabijo.

× **Največji jelenji rog iz predzgodovinske dobe.** Na danskem otoku Fünenu so nedavno kopali velik jarek, pri tem pa našli na zanimivo najdbo, o kateri strokovnjaki sodijo, da je iz ledene dobe. Izkopali so velikanski rog, kakršne so imele v pradavnih časih današnjim jelenom podobne živali. Rog meri celih 112 centimetrov. Doslej najdaljši jelenji rog iz davne preteklosti je tisti, ki ga imajo shranjenega v kodanjskem muzeju, a meri le 80 cm. Novo odkritje torej dokazuje, da so v predzgodovinski dobi živel v Evropi še dosti večji jeleni, kakor pa so doslej strokovnjaki mislili.

× **Na smrt bolnega starega moža je ozdravila poroka.** Neki 70-letni zdravnik iz Sao Paola v Južni Ameriki je bil dolga leta prikovan na bolniško posteljo. Z vso potrpežljivostjo in dobrosrčnostjo mu je vsa leta njegove bolezni stregla bolniška strežnica. Povsem se je posvetila njegovi negi, čeprav šteje komaj 30 let. Bolni zdravnik se ji je zato izkazal zelo hvaležnega. Svojcev ni imel, zato je sklenil svoji strežnici zapustiti vse svoje premoženje. Ko je začutil, da se bliža konec njegovega življenja, je mladi strežnici razodel svojo željo, da bi se poročil z njo in ji potem zapustil svoje imetje. Dekle je pristalo na to. Tisti dan pred poroko pa je bolnik nenadno začutil, da se mu je zdravstveno stanje izboljšalo. Počutil se je tako močnega, da je celo vstal iz postelje. Naslednji dan je tudi svoji nevesti pripravil čudovito presenečenje. Ko je prišla k poroki, ga ni našla v postelji, kakor je pričakovala, temveč jo je ženin že pričakoval pri vratih. Duhovnik je potem opravil poročni obred. Zdravnik je zdaj zdrav. Drugi zdravniki, ki go ga obiskali, izpovedujejo, da je ta čudež treba pripisati nenadnemu prebujanju bolnikovih živcev, ki so toliko let spali.

× Črnci v ameriški vojski. Kakor poroča časopisje, je bilo že jeseni l. 1940. napovedano, da bodo sprejemali črnce v ameriško vojsko v skladu z njihovim številom. Tako bi bilo v ameriški vojski 10 odstotkov črncev. Ob koncu lanskega leta je bilo vpoklicano že 100.000 črncev, do konca tekočega leta pa jih bo vpoklicano še 175.000, tako da bo vseh črnih vojakov v Ameriki 275.000. Posebno težavno je vprašanje oficirjev v edinicah, sestojčih iz črncev. Kakor hitro je posegla Amerika v vojno je imenoval Roosevelt iz razlogov, da se jim prikupe, črnca Benjamina Davisa za brigadnega generala. To je prvi primer, da je dosegel črncem tako visok vojaški položaj. Med prvo svetovno vojno je ameriško vrhovno poveljstvo mislilo, da črnci že zato niso sposobni za oficirje, ker ne uživajo med svojimi sorojaki nobene veljave. Toda od prve svetovne vojne je samozavest med črnci napredovala. Zdaj zahtevajo ameriški črnci pri vojakih svoje oficirje.

× Cigarete je kupoval na karto rajnkega očeta. V neki pariški trafikli se je zgodilo tole: Po cigarete, ki so zdaj tam na nakaznico, je prišel mlad fant. Zahteval je zavitek in pomolil prodajalcu nakaznico, da mu odreže ustrezno število pik. Ze je trafikant prijel v roke škarje, ko je nenadno ostrmel. »A vi ste torej tisti, ki imate tobačno nakaznico onega dobrega starega moža?« »Da, kaj se čudite,« je odgovoril fant. »Očka je hudo zbolel in je zato mene poslal po cigarete.« »Ubogi očka! Tako hudo je bolan, da so ga že pretrekli teden pokopali... Monopolska uprava me je obvestila o njegovi smrti in zahtevala, naj vi...« »Ovo nakaznico za tobak. Da, tako je bilo, dragi fant. Zbogom!« je dejal trafikant in spravljal nakaznico pokojnega starega moža v predal, mladi kadilec pa je brez besede odšel.

× Čevlji, ki si jih bo obul Buda, ko se prebudi. Kdor bo v bodoče prišel k svetišču spečega Bude v Pekingu, se ne sme začuditi, če bo zagledal pri nogah velikanskega kipa par čevljev iz klubčevine, prav tako velikih, kakor je velika noga tistega Budovega kipa. Ni teh velikanskih čevljev prinesel tja kdo morda iz kakšne zaobljube, temveč so jih dali narediti pobožni budisti, da si jih bo speči Buda, ko se prebudi, lahko obul in naredil v njih sprehod po vrtovih, ki so zasajeni okrog njegovega kipa.

× Kmetovalec je na prebrisan način ujel tatu. S francosko-švicarske meje poročajo o zanimivi zgodbi. Kmet Jean Blencourt je opazil, da mu zmanjkuje slama in dasi je skrbno stražil, ni mogel odkriti tatu. Slama pa je kopnela kakor sneg na poletnem soncu. Blencourt je spoznal, da ima opravka s skrbnim tatom, ki pri svojih nočnih pohodih ni raztresel niti bilke, ki bi kazala sled za njim. Naposled se je prebrisan kmet sam domislil sredstva, da je ujel tatu. V mraku je potresel slamo s konfeti, malimi raznobarnimi okroglimi papirčki in šel mirno spat. Res je tisto noč tat spet prišel po slamo in je tudi to pot pazil, da ni raztresel niti bilke. Pri tem pa v temi ni videl, da je od kraja tatvine pa do svojega doma napravil prav razločno črto iz raznobarnih papirčkov, ki mu jih je nastavil premeten Blencourt. Ko je ta prišel drugo jutro na lice mesta, je takoj uganil položaj, stopil k orožnikom in šli so po sledu raznobarnih papirčkov, ki je držal v hišo Alberta Fiorecqua, znanega nepridiprava. Spričo tako jasnih dokazov tat ni mogel zanikati krivdo.

SMEŠNICE

Nedeljski lovec na slone

Rine se skozi pragozd trepetaje Boltežar, lovec nedeljski na slone. Zdalje pred njim se grmovje zamaje, lovčeva duša v tesnobi kar tone.

»Streljal bom,« reče si, brž ko zazre v divji goščavi orjaško žival. V gozd ustrelil tako mimo grede, da iz srca bi bojazen pregnal.

Tu že posledek je slepega strela: enega videl je lovec nedeljski, čreda prihaja nad njega zdaj cela; kakor privid se mu vidi peklenški.

ZIVE POSTE NI

Gabriel: »Ali še ne veste ničesar o strašni avtomobilski nesreči?«

Rafael: »Ne.«

Gabriel: »Saj se je vendar zgodila blizu vašega stanovanja.«

Rafael: »Že mogoče... Moja žena je namreč odpotovala...«

NE MORE BREZ NJEGA ZIVETI

Nada: »Sporočila sem mu, da ne morem živeti brez njega.«

Vera: »Ti si že od nekdanje zelo pesniško navdahnjena.«

Nada: »Da, da, razume se... Kako pa naj tudi živim brez njega, ko mi je čisto zmanjkalo sredstev...«

Čudovita je požrtvovalnost živali, kadar rešujejo svoje iz nevarnosti

Znano je, da se sloni, ki so najprej zbežali pred lovci, vrnejo, da pomagajo ranjenemu tovarišu. Če lovec s strelom ni ubil slona, temveč ga samo ranil, da se je žival zgrudila, se bo oglasila z bolestinim trobljenjem. Ne zmerom, toda prav pogosto se bo tedaj zgodilo, da se bo eden ali več slonov, ki so se prestrašeni razbežali, vrnilo in poskusilo spraviti ranjenega tovariša iz nevarnega območja. Če leži na tleh, bodo pomagali porinili svoja okla pod njegovo telo in ga poskusili vzdigniti. Če bi poškodovanec zaradi poškodbe sam težko stopal, ga bosta dve živali podprli vsaka z ene strani. Vse to ravnanje razločno kaže, da je čut za medsebojno pomoč vsaj med višjimi živalmi prav dobro razvit. In sicer, če je treba, tudi za ceno žrtev, saj se morajo po gorenjem primeru sloni, ki ravnaajo, kakor smo povedali, prav dobro zavedati, da jim grozi nevarnost, sicer bi prej vendar ne bili zbežali.

Živali prav gotovo ne znajo šteti, vendar pa morajo člani črede prav dobro vedeti, ali je

kakšen tovariš zmanjkal. O tem sta se prepričala dva lovca, ki sta v Rodeziji ujela mladega slona in ga privezala sredi svojega taborišča k štirim močnim drevesom. V taborišču so zvečer goreli številni ognji. Razen obeh lovcev je bilo še kakšnih sto črncev in šestdeset psov v njem. Lovca sta se pravkar pripravljala, da gresta spat, ko so psi zalajali in so v gozdu zapokale veje. Mladi slon je zatrobil obupno v noč, kar je med črnci zbudilo velik poplah. Lovca sta zgrabila svoji puški in stekla proti najbližji zgradbi termitov. Niti za trenutek prezgodaj se nista vzpela nanjo. Čreda slonov se je bila vrnila, da reši mladiča. Može so prečepeli vso noč na termitskih zgradbah, a psi so se razbežali v noč. Mladič je bil pretrdno zvezan, da bi ga mogla njegova čreda rešiti, toda živali so v svojem besu steptale in uničile vse, kar jim je prišlo na pot. Debela drevesa so ruvali kakor bilke iz zemlje. Nihče se ni upal streljati. Može so si rešili življenje edino na ta način, da so vso noč, dokler se ni čreda oddaljila, premolčali.

Znani lovec na tropsko divjad Hubbard pripoveduje o podobnem primeru, da se je vrnila čreda afriških bivolov, ki je hotela rešiti v jamo ujetega mladiča. Bivolji vedo v ostalem prav dobro, kaj jim preti od teh pasti. Le redkokdaj se je Hubbard posrečilo, da bi dobil odraslo žival v jamo; ujel se je le kakšen mladič, ki se še ni bil podredil čredni disciplini. V takšnih primerih je ujeta žival zmerom žalostno zatulila in najpozneje v dveh urah se je po navadi vrnila vsa čreda, da jo poskusi rešiti, kar se ji seveda ni zmerom posrečilo. Toda može so morali nase dobro paziti. Če se je čreda spet oddaljila, se niso smeli vdati brezskrbnosti. Po cele ure je še prežala čreda v goščavi, in če se je pokazal kakšen človek, se je zapodila v gostem bojnem roju s pretečimi rogovi proti njemu. Le nagel beg na visoko drevo je ogroženec lahko rešil življenje. Včasih se je zgodilo, da je čredi uspelo rešiti ujeto žival iz zank in može so bili na svojih drevesih lahko veseli, ko so jo videli odhajati, kajti čreda se potem ni vrnila več.

Ob neki drugi priliki se Hubbardu cela dva tedna ni posrečilo, da bi se polastil kakšnega bivola, kajti vsakokrat, kadar je padla takšna žival v jamo, je priskočila tolpa štirih levov, potegnili bivola iz jame in ga požrla. Da bi se iznebil levov, je dal Hubbard pripraviti močne pasti zanje. Usoda pa je hotela, da se je v takšno past ujel bivol. Bivolja čreda, h kateri je pripadala ujeta žival, je prebila tedaj vso noč pri njem in ga čuvala pred levi, ki se niso upali preblizu. Šele ob zori je čreda odšla po svoji poti in malo prej, preden so Hubbardovi može prišli do ujetega bivola, je bil ta že postal žrtev prežečih levov.

Levi sami se družijo po navadi v črede po pet do sedem živali. Vse kaže, da ostajajo tudi vse življenje skupaj in so si v smotno pomoč pri zalezovanju plena. Hubbard je v bližini reke Kafue ujel v izsušeni, težavno dostopni strugi levinjo. Ko so se njegovi služabniki zgodaj zjutraj bližali pasti, je iz trstičja zarjovel mogočen glas in iz goščave je planil proti njim silen lev. Može so zbežali, kar so jih nesle noge, lev pa jih ni predaleč zasledoval, vrnil se je v trstičje, da bi varoval ujeto levinjo. Nekoliko ur pozneje je prispel v avtu Hubbard z nekoliko zamorci. Leva ni bilo nikjer videti. Biti pa je moral nekje v bližini, kajti še isto noč se je vrnil in iskal samico, ki so jo bili medtem spravili v taborišče. Naslednjo noč so ujeli tudi njega, tako da sta bili živali spet skupaj, čeprav v ujetništvu.

V severni Rodeziji pravijo: »Pazi na levinjo, kadar streljaš na leva.« In v resnici se dogaja prav pogosto, da plane na lovca, ki je pomeril na leva, nenadno levinja. Zanimivo je, da ne vedo poročati o nasprotnem primeru, da bi lev planil na lovca, ki strelja na levinjo.

Da se živali vračajo k ranjenim ali ujetim tovarišicam, ne velja samo za slone, bivole in leve. Prav pogosto se dogaja, da se na podoben način vrne tudi čreda antilop, čeprav jih ranjena žival ni priklicala z nobenim glasom.

OSREČEVALNE LASTNOSTI

Špeha: »Dragi gospod, jaz imam vse lastnosti, da osrečim moža.«

Gervazij: »Verjamem, verjamem... Toliko imate teh lastnosti, da lahko osrečite še več mož...«

SAMOZAVESTEN MOZ

Možek (samozavestno): »Mislim, da je v našem kraju samo en srečen mož, kateremu je žena nemejena zvesta.«

Ženska (zamišljena): »Tega moža bi pa res rada poznala...«

SLABO JE ZAPISANO

Danica: »Vidiš, Branko, kako jasno je zapisano v mojih očeh, da te ljubim?«

Branko: »Zapisano je že, zapisano, ali to pisanje ima preveč slovniških napak...«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Koliko ur spite na dan?«

Kmet: »Na dan? Prav nič.«

Zdravnik: »To je nemogoče!«

Kmet: »Mogoče, mogoče. Ponoči spim zmerom po 10 ur, podnevi pa za spanje ni časa...«

HUD PRIMER

Zdravnik dobi pri večerji pismo, podpisano od dveh tovarišev-zdravnikov: »Prosvia, pridi hitro v kavarno na tarok, manjka nama tretji mož.«

»Draga Marica«, se obrne zdravnik k svoji ženi: »Nenadno moram z doma. Hud primer boleznit! Dva zdravnika sta že tam...«